

**TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ, İLKÖĞRETİM
VE ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA
DRAMA AĞIRLIKLI İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ TEZLERİ
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

Yüksek Lisans Tezi

Pınar SUNAL KURUÖZ

Eskişehir 2019

**TÜRKİYE’DE OKUL ÖNCESİ, İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM
OKULLARINDA DRAMA AĞIRLIKLİ İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ TEZLERİ
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

Pınar SUNAL KURUÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitimde Drama Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ömer ADIGÜZEL

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ağustos 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Pınar SUNAL KURUÖZ'ün "Türkiye'de Okulöncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Drama Ağırlıklı İngilizce Öğretimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı tezi 18.07.2019 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitimde Drama Anabilim Dalı Eğitimde Yaratıcı Drama Programında, Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Ömer ADIGÜZEL

Üye : Doç.Dr. Ali ÖZTÜRK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nami Eren BEŞTEPE

Prof.Dr. Handan DEVECİ
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdür Vekili

ÖZET

TÜRKİYE’DE OKUL ÖNCESİ, İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA DRAMA AĞIRLIKLI İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ TEZLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Pınar SUNAL KURUÖZ

Eğitimde Drama Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ağustos 2019

Danışman: Prof. Dr. Ömer ADIGÜZEL

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanmış tezlerin değerlendirilmesidir. Araştırma temel nitel araştırma modelindedir. Araştırma verileri betimsel analiz yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın veri kaynağı, “Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında Drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak 2008- 2018 yılları arasında yazılmış 23 lisansüstü tezinin Yök Tez Merkezi’nin web sitesinden indirilmesi ile elde edilmiştir. Çalışmada drama ağırlıklı İngilizce öğretimiyle ilgili yazılmış tezler yıllara, okullara, örneklem grubuna, yönteme, araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımına, yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversite ve kurumlara, kullanılan drama tekniklerine ve drama oturum analizi (yapılandırma) açısından uygunluğuna göre değerlendirilmiştir. Tezlerden sadece 2’sinin drama oturum planları açısından uygun olduğu belirlenmiştir. 21 tezde canlandırma aşamasında dramatik kurgunun bileşenleri bulunmadığı, drama yöntemine ve aşamalara göre uygun yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Drama Dersi Öğretim Programları üniversitelerde doğrudan yaratıcı drama alanında çalışan uzmanlardan ya da amacını yaratıcı drama alanının gelişmesi için belirleyen ve bu konuda çalışmalar yürüten sivil toplum örgütlerinden, program geliştirme komisyonlarında bulunması zorunlu olan drama alan uzmanlarından ve drama öğretmenlerinden görüş alınarak hazırlanmalıdır. Drama alanında çalışma yapmak isteyen her öğretmen de bu programdan doğrudan yararlanarak ders planını hazırlamalıdır.

Anahtar Sözcükler: Drama, İngilizce öğretimi, Rol oynama, Yaratıcı drama.

ABSTRACT

AN EVALUATION ON DRAMA BASED ENGLISH TEACHING THESIS IN PRE-SCHOOLS, PRIMARY SCHOOLS, SECONDARY SCHOOLS AND HIGH SCHOOLS IN TURKEY

Pınar SUNAL KURUÖZ

Department of Drama in Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, August 2019

Supervisor: Proffessor Dr. Ömer ADIGÜZEL

The purpose of this research is to evaluate the thesis about drama-based English teaching in pre, primary and secondary schools in Turkey. The research is in the qualitative research model. Research data were obtained by using descriptive analysis method. The data, 23 graduate thesis, were downloaded from the website of YÖK Thesis Center written on Drama-based English teaching in schools between the years 2008-2018. In the study, the thesis written about drama-based English teaching were evaluated according to years, schools, sample group, method, distribution of research methods according to years, universities and institutions where the master thesis were conducted, drama techniques used and suitability of the drama session analysis (construction). It was identified that only 2 of the thesis were suitable for drama session analysis. In 21 theses, it is concluded that there are no components of dramatic fiction in the animation stage and that it is not made according to the drama method and stages. Drama Curriculum should be prepared with the opinions of the experts working in the field of creative drama directly from the universities or from the non-governmental organizations that determine their purpose for the development of the creative drama field, the drama field experts and drama teachers who are obliged to be present in the program development commissions. Every teacher who wishes to work in the field of drama should also directly benefit from this program and prepare the lesson plan.

Keywords: Creative drama, Drama, Role playing, Teaching of English.

ÖNSÖZ

Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanmış tezlerin değerlendirilmesi istenen bu araştırmada, değerlendirmeye alınan tezlerde drama yönteminin doğru olarak uygulanıp uygulanmadığına bakmak öncelikli olarak hedeflenmiştir.

Bu tezin gerçekleştirilmesi sırasında danışmanlığımı yaparak beni yönlendiren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ömer ADIGÜZEL’e, araştırmam boyunca gösterdiği büyük anlayış, destek ve yardımları için en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tez savunma jürimde görev yaparak, yönlendirmeleri ve önerileri ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Ali ÖZTÜRK ve Dr. Öğr. Üyesi Nami Eren BEŞTEPE’ ye; çalışmalarım sırasında benden her türlü desteğini esirgemeyen, ihtiyacım olan her an sabırla yanımda olan, bana sonsuz kapılarını açan canım aileme de teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Pınar SUNAL KURUÖZ

Eskişehir 2019

20/08/2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Pınar SUNAL KURUÖZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSİTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Sorun.....	1
1.1.1. Türkiye’de okullarda İngilizce öğretimi.....	4
1.1.2. Drama nedir.....	5
1.1.3. Türkiye’de dramanın kısa gelişimi.....	6
1.2. Amaç.....	10
1.3. Önem.....	11
1.4. Sınırlılıklar.....	11
1.5. Tanımlar.....	12
2. YÖNTEM.....	13
2.1. Araştırma Modeli.....	13
2.2. Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	13
2.3. Araştırmalar.....	14
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	25
3.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	25
3.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	26
3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	27
3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	28

	<u>Sayfa</u>
3.5. Beşinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	30
3.6. Altıncı Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	33
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	35
4.1.Sonuç.....	35
4.2.Öneriler.....	41
KAYNAKÇA.....	43
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular.....	24
Tablo 3.2. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin örneklem grubundaki okullara göre dağılımına ilişkin bulgular.....	25
Tablo 3.3. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin kullanılan yönteme göre dağılımına ilişkin bulgular.....	26
Tablo 3.4. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin kullanılan araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular.....	26
Tablo 3.5. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversite ve kurumlara göre dağılımına ilişkin bulgular.....	28
Tablo 3.6. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin sayfa sayılarına göre dağılımına ilişkin bulgular.....	29
Tablo 3.7. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan drama tekniğine göre dağılımına ilişkin bulgular.....	31
Tablo 3.8. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan drama tekniğine göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzde tablosu.....	32

Tablo 3.9. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin drama oturum planları açısından uygunluğuna yönelik bulgular.....	33
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

EFL : English as a foreign language

MEB : T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

TTKB: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

YÖK : Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

1. GİRİŞ

1.1. Sorun

NATO'ya üye olunması ve Avrupa Birliği ile müzakerelerin başlamasıyla birlikte 1950'li yıllardan itibaren Türkiye'de önem kazanan İngilizce öğretimi her geçen gün önemini giderek artırmıştır. Türkiye'de Maarif Okulları ile başlayan İngilizce eğitimi, eğitim dilini İngilizce olarak seçen pek çok üniversiteden, son düzenlemelerle devlet okullarında ilkokul 2. Sınıf, özel okullarda ise anaokulu düzeyine kadar inmiştir. Tüm sınıf düzeylerinde programda yerini bulan İngilizce Öğretimine rağmen hedef dilde yazılamaması ve konuşulamaması, uluslararası yabancı dil yeterlilik sıralamasında ve ülke genelinde yapılan sınavlarda yabancı bir dilin öğretiminde karşılaşılan başarısızlık tablosu önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirpolat, 2015). Her alanda olduğu gibi, İngilizce öğretiminde de farklı yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Birbirini etkileyen ve birbirinden etkilenen pek çok başarısızlık nedenlerinden birinin de İngilizce öğretiminde kullanılan klasik yöntemler ve teknikler olduğu bilinmektedir.

Türkiye'de devlet okullarında ve özel okullarda ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde zorunlu ders olarak eğitim programında yer alan İngilizce öğretimi Talim ve Terbiye Kurulu'na göre "İlköğretim 2,3 ve 4. sınıflarda haftada 2'şer saat, 5 ve 6. sınıflarda haftada 3'er saat, 7 ve 8. sınıflarda haftada 4'er saattir" (TTKB, 2018). Ortaöğretime gelindiğinde "Fen Liselerinde ve Anadolu Liselerinde 9,10,11 ve 12. sınıflarda 4'er saat; Sosyal Bilimler Liselerinde 9 ve 10. sınıflarda 4'er saat, 11 ve 12. sınıflarda 2'şer saat; Güzel Sanatlar Liseleri ve Spor Liselerinde 9. sınıflarda haftada 3'er saat, 10,11 ve 12. sınıflarda ise haftada 2'şer saat olduğu görülür" (TTKB, 2018). Peki her sınıf düzeyinde zorunlu olarak yerini bulan, aynı zamanda seçmeli ders olarak da seçilebilen İngilizce öğretiminde kullanılan bu geleneksel yöntem ve teknikler nelerdir?

İngilizce öğretiminde kullanılan geleneksel yöntem ve teknikler Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi, Dolaysız Yöntem, Durumsal Yöntem, İşitsel-Dilsel Yöntem, Bilişsel Yöntem, Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi, Telkin Yöntemi (Esinlemeli Yöntem), Sessiz Yol Yöntemi olarak bilinmektedir. Bu yöntem ve tekniklerle yapılan dil öğretiminde öğrenenlerin hedef dili konuşma becerisinde başarısız olmaları neticesinde Grupla Dil Öğretimi, İletişimci Yaklaşım ve Doğal Yaklaşım, Göreve Dayalı Eğitim, Beyin Temelli Öğrenme ve Sözcüksel Yaklaşım gibi modern dil öğrenme yöntem ve teknikleri geliştirilmiştir. İngilizce öğretiminde kullanılabilecek modern yöntemlerden bir diğerinin de hem bir

öğretim yöntemi hem de bir disiplin (ders) olarak diğer derslerin öğretiminde de kullanılabilen Drama¹ olduğu yapılan bilimsel araştırmalardan elde edilen sonuçlarla desteklenmiştir (Heldenbrand, 2003; Kılıçve Tuncel, 2009; Clipson-Boyles, 2013). Öztürk (2007) dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığında çocuğa kalıcı bilgi ve becerileri kazandırdığını vurgulamıştır.

Yüksek seviyede iletişim kurma gereksinimini beraberinde getiren dil gelişimi, drama yönteminin dil öğretiminde de kullanımına imkan sağlamaktadır. Çünkü “Drama etkinlikleriyle çocuklar, düşünme, konuşma, dinleme ve anlatma becerilerini kısacası iletişim becerilerini kazanmaktadırlar. Çocuklar dil becerilerini, drama çalışmaları sırasında grupla kurduğu etkileşim sonucunda doğal yollarla geliştirmektedir” (Fleming, 1995, Akt. Maden, 2010, s. 508).

Adıgüzel (2015, s. 68)’e göre drama çalışmalarının genel amaçlarından biri dil gelişimi, sözel ve sözel olmayan iletişim becerisini geliştirmektir. Nixon (1987, s.1)’a göre drama, çocuğun dil kullanım alanlarını ve kalitesini geliştirir (Akt. Adıgüzel, 2015, s. 68). McCaslin (2016) ise önde gelen eğitimcilerin bir dil eğitim programında dramanın yazmaya güdülediğine, okumaya karşı heveslendirdiğine ve konuşma becerilerinin gelişimine katkı sağladığına inandıklarını belirtmiştir.

Bu bağlamda son yıllarda drama ve yabancı dil eğitimi üzerine yapılan çalışmaların sayısal olarak arttığı bilinmektedir. Ancak yapılan bu çalışmalarda drama oturum sürecini oluşturması gereken Isınma-Hazırlık, Canlandırma ve Değerlendirme-Tartışma aşamalarının uygulanışında eksiklikler olduğu görülmektedir. Adıgüzel (2012, s.9)’e göre “bir drama çalışmasında canlandırmaya dayalı etkinlikler yoksa ve bu canlandırmaların çoğunluğu da doğaçlamaya dayalı değilse o drama çalışması çok eksiktir ve tam olarak bir drama süreci oluşturmaz”.

Dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı durumlarda, öğretilecek konunun dramatik bir çatışma içerisinde canlandırmalar ile öğrencilere deneyimletilerek öğretilmesi gerekmektedir. Bir durumun dramatik olmasını sağlayan gerilimin yaratılması ise drama için bir zorunluluktur (Adıgüzel, 2015 s. 97). Gürol (2003), araştırmasında “öğretmen adaylarının eğitsel dramaya ilişkin yeterlilikleri bilme ve gerekli görme düzeyleri yüksek olduğunu ancak, öğretmenlerin uygulama düzeylerinin

¹ Yaratıcı drama veya eğitimde drama olarak adlandırılan bu alan bu çalışmada drama olarak kullanılmıştır.

bilme ve gerekli görmeye göre daha düşük olduğunu” belirtmiştir (Akt. Çetingöz, 2012). Halbuki bu aşama dramanın olmazsa olmazıdır.

Ayrıca, iyi bir uygulama için öncelikle iyi bir planlama gerekmektedir. Üstündağ (2007), plan yapmanın 2089 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yer alan bir yönergede belirtildiği üzere bir zorunluluk olmasının ötesinde öğretim sürecinin verimliliğini artırmak, kaliteli iletişim kurmak, zamanı etkili kullanmak, meydana gelebilecek sorunlar için önceden hazırlıklı olmak gibi öğretmen açısından da birçok yararı olduğunu belirtmiştir.

Bu nedenle, bu araştırmada, Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış tezlerin özellikle kullanılan drama teknikleri ve drama ders planları açısından uygunlukları incelenerek değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Drama ders planları şu özelliklere sahip olmalıdır:

Drama ders planlarında ne, niçin, ne zaman, nasıl, nerede, kim, kime (kimlerle) gibi sorularla drama sürecinin yapılandırılması oluşturulmalı ve bu yapılandırılma oluşturulurken Isınma-Hazırlık, Canlandırma ve Değerlendirme- Tartışma aşamaları takip edilmelidir. Bu aşamalardan her biri aynı hedefe hizmet etmeli, birbiri ile bağlantılı olmalı ve birbirini desteklemelidir. Isınma aşamasında grup dinamiği oluşturmak asıl amaç olmalı ve grup canlandırma aşamasına hazır hale getirilmelidir. Canlandırma aşamasında konu dramatik kurgunun bileşenleri (rol, kişiler, mekan, çatışma, zaman, semboller, atmosfer ve dramatik anlam) dikkate alınarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir. Değerlendirme aşamasında ise drama çalışmalarında elde edilen sonuçlar kazanımlar doğrultusunda değerlendirilmelidir (Adıgüzel, 2015, s. 101). Kısacası, “bir dersin saptanan amaçlarına göre işlenecek konunun kazanımlara uygun olarak hazırlanması ve programın uygulanmasının ardından öğrencilerin öngörülen amaçlara ulaşması beklenmektedir” (Adıgüzel, 2012, s.11). Ayrıca Howell’a göre dramanın başlangıcı için rehber olacak sekiz kriter vardır. Bunlar: tema seçimi, çevre düzenlemesi, çocukların rol seçimi, öğretmenin rol seçimi, çevrenin belirlenmesi, drama hakkında çözülecek problem olan odak noktası seçimi, çocuklar ne yapacak sorusuna yanıt olacak eylem seçimi ve çocukların dikkatini konuya çekecek püf noktasının belirlenmesidir (Akt. Gönen, 2010).

Dolayısıyla, araştırmanın problemini oluşturan 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce üzerine yazılmış tezlerin özellikle kullanılan drama teknikleri ve drama ders planları açısından uygunluklarının incelenmesinin Türkiye’deki drama eğitimine

katkı getireceği düşünölmektedir. Bu bağlamda, ilk olarak Türkiye’de okullarda İngilizce öğretimine değinilmiş ve drama ile bağı kurulmuştur.

1.1.1. Türkiye’de okullarda İngilizce öğretimi

İngilizce öğrenmeye başlayan çocukların yabancı dil olarak İngilizceyi öğrenmeyi sevmeleri ve o dili öğrenirken öz güven duygusu geliştirerek dil öğreniminin eğlenceli bir süreç olduğunu benimsemeleri önemlidir.

İlkokul İngilizce eğitiminde öncelikli amaç olan çocukların İngilizce öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmelerinin sağlamaktır. Öğrencilerin yabancı dili sevmelerinin sağlanması 2. Sınıf İngilizce Öğretim Programının da esas hedefidir. 2’nci sınıfta hedeflenen kazanımların üzerine kurulmuş olan 3. Sınıf İngilizce Öğretim Programının asıl hedefi 2. Sınıf Öğretim Programı’nda yer alan konuların genişletilerek öğrencilerin İngilizceyi tüm ortamlarda kullanmalarını sağlamaktır. 4’üncü sınıf Öğretim Programı’nda ise öğrencilerin başarıya ulaştırdıkları her bir etkinlik aracılığı ile kendilerine olan güven duygularının, İngilizce öğrenmeye karşı olan istek ve sevgilerinin artırılması amaçlanmıştır. 5. sınıf Öğretim Programı’nın esas amacı öğrencilerin İngilizceyi öğrenmeye olan ilgilerini artırarak bu dili dış dünyada kullanabilmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin yaratıcılık ve hayal gücü gibi özelliklerini geliştirmelerini amaçlayan 6. sınıf Öğretim Programı için seçilecek konular bu amaca uygun olarak belirlenmektedir (MEB, 2018).

“Avrupa Dilleri İçin Ortak Başvuru Metninde belirlenen seviyelerden biri olan ve A2 olarak tanımlanan Temel Düzey Kullanıcı/Ara veya Temel Gereksinim” seviyesine ulaşmak 7. sınıf Öğretim Programı’nda belirlenen öncelikli hedeftir. 8.sınıfta öğrencilerin dil üretimlerine olanak sağlayacak bir program hazırlanmıştır. 9. sınıf Öğretim Programı’nda öğrencilerin o ana kadar edindikleri İngilizce bilgisini artırmak ve üst sınıflara eksiksiz olarak geçişlerini sağlamak hedeflenirken 10. sınıf Öğretim Programı’nda doğru sesletim ile ilgili etkinliklere özel bir önem verilerek öğrencilerin bildikleri konulardan bilmedikleri konulara doğru yönlendirilmeleri hedeflenmiştir. 10. sınıf öğrencilerinin ayrıca kendilerini hedef dilde hem sözel olarak hem de yazılı olarak ifade edebilmeleri beklenmektedir (TTKB, 2018).

11. sınıf Öğretim Programı’nda ise İngilizce programının hedefi öğrencilerin farklı kültür değerlerini tanımalarını sağlayarak kendi kültürleri ile olan farklılıklara saygı

göstermelerini sağlamak ve kendi kültürünü başka kültürlerdeki insanlara aktarırken de bunu akıcı bir dille yapabilmelerine olanak sağlamaktır. Ayrıca bu programla öğrencilerin hedef dilde kendilerini ifade edebilmeleri, diğerleriyle iş birliği yapabilmeleri ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi de amaçlamaktadır (MEB, 2018).

Dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerinin birleştiren 12. sınıf öğretim programında, “öğrencilerin farklı bağlamlarda etkili sözlü ve yazılı iletişim kurabilmeleri” öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. İletişimsel görevler ve proje çalışmalarına bu öğretim programında sık sık yer verilerek öğrencilerin İngilizce’yi eğlenerek ve severek öğrenmeleri hedeflemiştir (TTKB, 2018).

Yukarıda sözü geçen hedefleri gerçekleştirebilmek için İngilizce öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. İşitsel-Dilsel Yöntem, Bilişsel Yöntem, Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi, Telkin Yöntemi (Esinlemeli Yöntem), Grupla Dil Öğretimi, Sessiz Yol Yöntemi, İletişimci Yaklaşım ve Doğal Yaklaşım, Göreve Dayalı Eğitim, Beyin Temelli Öğrenme, Sözcüksel Yaklaşım ve hem bir öğretim yöntemi hem de bir disiplin (ders) olarak diğer derslerin öğretiminde de kullanılabilen Drama’dır.

1.1.2. Drama nedir?

Dramanın öncülerinden olan Dorothy Heathcote dramayı, gerçekliğin ötesine geçme fırsatı veren, bir problemi kabul etmemizi sağlayan ve sonra da bu problemi çözmek için yaşamımıza başvurduğumuz; bir anlamda ‘yaşamın provası’ olarak tanımlamıştır (Adıgüzel vd., 2008). Heathcote’a göre içinde eylemi barındıran drama disiplini, durağan eğitim sistemlerine yeni alternatifler sunmuş; herhangi bir konunun öğretiminde, bireyleri edilgenlikten kurtarmaya çalışarak etken kişiler olmalarını sağlamıştır (Özen, s. 14).

San (1998)’a göre drama; “önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumlarıdır, doğaçlama canlandırmalardır.”

Çoğu zaman ne yaptığını ve niçin yaptığını bile bilmeyen bireyin yaşamda kendi rolüne çalışarak yaşam sahnesine çıkmasını sağlayacak bir eğitim ve öğretim alması gerekir. Empati kurmayı öğrenmesi, estetik ve etik değerlerinin gelişmiş olması, kendine yapılmasını istemediği bir şeyi başkasına yapmaması gerektiğini öğrenmesi ve benimsemesi gerekir. Bireyin bu özelliklerini geliştiren eğitimde drama, “bireyin bütün

öğrendiği bilgileri geliştirmekte olan rolü ile birlikte kullanmasını, hatta rolü geliştikçe kendisine gerekli olan bilgiler talep eder hale gelip, kendi kendine ona ulaşmasını sağlar” (Levent, 1999 s.8).

Adıgüzel (2015)’e göre ise “Drama, bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma), vd. tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır” (s.41).

1.1.3. Türkiye’de dramanın kısa gelişimi

Türkiye’de yetişen ilk kuşak drama eğitimcilerinin oluşmasına ve drama kavramının tanınmasına öncülük eden Tamer Levent (2008, s. 31), drama eğitimi ile ilk kez ilkokulda öğretmeninin uygulamaları ile tanıştığını ancak adının dramatizasyon olduğunu Konservatuarda Selahattin Çoruh’a ait küçük bir kitabı okuduğunda anladığını belirtmektedir. Daha sonraları da John Hudgson’ın ‘Improvisation’ ve ‘the Use of Drama’ isimli kitaplarını keşfetmesiyle konservatuarda ‘yaratıcı oyunculuk’ çalışmalarına başladığını, eğitimde drama kavramını ve Dorothy Heathcote’u keşfetmesiyle de bu alanda çalışmalarına başladığını ifade etmektedir.

San (1998, s. 267), 1980 başlarında Tamer Levent’in amatör tiyatrocu gençlerle doğaçlama çalışmalarına başladığını, 1982 yılında Tamer Levent ve kendisinin Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde 70 öğrenci ile başlattıkları çalışmaların Türkiye’de drama çalışmalarının başlangıcı olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca yurtdışından getirdikleri kitaplarla (John Hudgson, Dorothy Heathcote, Nelly McCaslin vd.) uygulamaların yanı sıra kuramsal bilgileri okumaları ve aktarmalarıyla sürecin hızla devam ettiğini belirtmektedir.

Öztürk (2010, s.303), “İnci San ve Tamer Levent’in çalışmalarına bağlı olarak Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda ve 1990 yılında kurulan Çağdaş Drama Derneği’nde drama çalışmaları başlatıldığını” belirtmektedir.

Adıgüzel (2008, s. 26), 1990 yılından beri drama eğitmenliği eğitimi veren Çağdaş Drama Derneği’nin aynı zamanda uluslararası boyutta hakemli olmak üzere İngilizce ve Türkçe makalelerden oluşan ‘Yaratıcı Drama’ dergisini de çıkartmakta olduğunu ifade etmektedir.

San (1998, s. 268), 1994 yılında yaklaşık 30 Kız Meslek Lisesi Öğretmenine Milli Eğitim Bakanlığı’nın Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’nce drama; 1996 yılının yaz

mevsiminden başlayarak üç yılda 200'er okul öncesi ve İlkokul öğretmenine Hizmet içi Eğitim Dairesince "oyun-resim-müzik" ya da "resim-müzik-drama," 1998 yılında da bu başlıklara ilaveten sanat eğitimi ve müze eğitimi başlıklı hizmet içi kurslar gerçekleştiğini belirtmektedir. 1997 yılında Eğitim Fakültelerinin okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerine drama dersi zorunlu ders olarak eklendiği; 1997-1998 Eğitim- Öğretim yılından itibaren ilköğretim kademesinde 4. sınıftan başlanarak 8. sınıfa kadar seçmeli dersler arasında dramanın da bulunmaya başladığını belirtmektedir.

1999 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Türkiye'nin ilk tezsiz yaratıcı drama yüksek lisans programı açılarak günümüze kadar 150'ye yakın mezun vermiştir. İlköğretim Anabilim Dalı'na bağlı olarak ise 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında tezli yüksek lisans programına başlanmıştır. Günümüzde hem tezsiz hem de tezli yüksek lisans programı İlköğretim Anabilim Dalı'na bağlı olarak sürdürülmektedir. Ayrıca 11.06.2018 tarihinde 2. Öğretim Yaratıcı Drama Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı da Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'na bağlı olarak açılmıştır.

Adıgüzel (2008, s. 26), “2003 yılından başlamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı Okul içi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi izci ve yaz-kış kampı liderleri ile çalışmaların yürütüldüğünü” belirtmiştir. Ayrıca dramanın, hem bir yöntem hem de yer yer ders olarak 2005 yılı sonrasında yapılan tüm ilköğretim ve ortaöğretim programlarında yer aldığını; ayrıca hem resmi eğitim programlarında hem de özel sektörün eğitim, sanat ve kültür ile ilgili programlarında da yer almaya devam ettiğini belirtmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan drama dersi öğretim programlarından ilki 2012 yılına kadar uygulanan “İlköğretim okulları Seçmeli Drama Dersi 1-2-3 Öğretim Programı”dır. İkincisi 2006 yılında hazırlanan “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Drama Dersi Öğretim Programı”dır. Bu program 2008 yılında 9. Sınıflar için yenilenmiştir (MEB, 2008). 2012 yılında ise 08.12.2006 tarih ve 392 sayılı Karar ile kabul edilen “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik ve Resim Alanlarına Ait Drama Dersi Öğretim Programı” uygulamadan kaldırılarak, “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Drama Dersi Öğretim Programı” uygulamaya konulmuştur. Ayrıca “Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Drama Dersi (5 ve 6. sınıflar) Öğretim Programı, 2012-2013 Öğretim Yılından itibaren 5.sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir” (MEB, 2012). 2016 yılında ise “Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Lisesi Drama Dersi Öğretim Programı” Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmıştır.

San (1998, s. 271), dramanın Türkiye’de gelişimi için en önemli hedeflerden birisi olarak MEB ve YÖK’ün dramayı en başta anadil ve yabancı dil kazanımı ve öğreniminde, Türk Dili ve Yazını ve Sosyal Bilgilerin yanı sıra Matematik, Fen öğretiminde de yararlanılabilecek kapsamlı bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına olanak tanınması olarak belirtmektedir.

Drama yüksek öğretim programlarında ilk kez 1997 yılında Okul öncesi ve Sınıf Öğretmenliği programlarında yer almıştır. Daha sonra kısa zamanda farklı bölümlerde de (Beden Eğitimi, Türkçe, İngilizce, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği) de yer almaya başlamıştır. “Bugün drama okul öncesinden yüksek öğretime kadar birçok fakülte ve bölümde bir disiplin olarak yer almaktadır” (Aykaç ve Ulubey, 2008, s. 153). Ayrıca drama farklı disiplinlerin öğretiminde de bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Anadili kazanımı, eğitimi ve öğretimi ile yabancı dil eğitim öğretiminin de drama yoluyla en iyi biçimde gerçekleştirilebilmektedir. “Önde gelen eğitimciler drama ve konuşmanın bir dil eğitimi programında merkezi bir konumda olması gerektiğini duyurmuşlardır. Onlar dramanın yazmaya güdülediğine, konuşma becerilerini geliştirdiğine, okuma istediği uyandırdığına inanmaktadırlar” (McCaslin, 2016).

“İngilizce derslerinde drama kullanımı öğrencilerin İngilizceyi günlük yaşamda olduğu gibi bir araç olarak kullanmalarını sağlamakta ve öğrenmede öyküsel hafızayı (Tulving, 1985) oluşturmayı kolaylaştırmaktadır” (Akt. Paker, 2006). Öğrenciler bu sayede öğrendiklerini rahatlıkla hatırlayabilmekte ve kullanabilmektedirler. Dolayısıyla drama yönteminin İngilizce derslerinde kullanımı ile öğrenciler, klasik öğretimin sıkıcılığından uzaklaşarak hedef dilin dilbilgisi kurallarını yaşama dönük olarak öğrenme ve dili bütünsel bir yaklaşımla eğlenerek bir iletişim aracı olarak kullanma imkanına kavuşmaktadırlar. Böylece “öğrenciler İngilizce olarak drama etkinliklerini izleyerek ve oynayarak hem bilişsel ve duygusal zekâlarını kullanmakta hem de sürece bedensel olarak katılarak günlük hayata doğal bir şekilde hazırlanmaktadırlar” (Paker, 2006).

“Ancak bir yöntem o yöntemi kullanan kişi kadar iyidir. Çok bilinen bir yöntem size uygun olmayabilirken siz içinde bulunduğunuz durumda daha iyi işleyen bir strateji de icat etmiş olabilirsiniz” (McCaslin, 2016). Bu söylemden hareketle yöntemin ne kadar başarılı olduğu değil, aynı zamanda o yöntemi kullananın yetkinliğinin de önemli olduğu açıktır. Son yıllarda yapılan drama üzerine yapılmış bireysel çalışmaların daha detaylı ve bir arada değerlendirildiği meta-analizi bulguları ve sonuçları incelendiğinde drama yönteminin doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığına bakılmaksızın sadece

akademik başarıya ve tutuma etkisi bakımından bulgular ve sonuçların paylaşıldığı görülmektedir.

Ulubey ve Toraman (2015), yaptıkları meta-analiz çalışmasında “drama yönteminin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin incelendiği 65 deneysel çalışmayı bir araya getirerek dramanın akademik başarıya etkisinin belirlenmesini ve araştırma bulgularının sentezlenmesini” amaçlamışlardır. Bu çalışmada “coğrafi bölge ve ders alanı moderatör değişkenlerine göre çalışmalardaki etki büyüklükleri arasında farklılık bulunurken, öğretim kademesi ile yayın türünde farklılık bulunmamıştır” sonucuna ulaşmışlardır.

Batdı ve Batdı (2015), “Effect of Creative Drama on Academic Achievement: A Meta-analytic and Thematic Analysis” adlı çalışmalarında 14 yılda ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan 40 çalışmayı meta analize tabi tutmuş ve nitel ve nicel araştırma metodları kullanarak hazırlanan dramanın başarıya etkisine karar vermeyi amaçlamışlardır. Çalışmayı ayrıca sınıf düzeyi, konu alanı ve uygulama süresi özelliklerine göre ayırtmışlardır. Akademik başarı üzerinde dramanın önemli ve olumlu bir etkisi olduğu ve nitel bulguların genel olarak çeşitli alanlarda etkili sonuçlara sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Cantürk Günhan (2016), matematik alanında yaptığı meta analiz çalışmasında son 14 yılda yazılmış 20 çalışmayı değerlendirmiş ve Türkiye’de drama yöntemi kullanımının süregelen eğitim ve hesaplanan etki büyüklüğü yüksek seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Matematik konularına, eğitim seviyesine, uygulama süresi, örneklem büyüklüğü ve yayın sayısına göre karşılaştırmalı etki büyüklüğünü hesaplamıştır.

Toraman ve Ulubey (2016), amacı hem derslere karşı öğrenci tutumları üzerine dramanın etkisini inceleyen deneysel çalışmaları toplamak hem de hem de bu çalışmaların bulgularını sentezlemek olan “The Effect of Creative Drama Method on the Attitude towards Course: A Meta-Analysis Study” adlı çalışmalarında 30 çalışmayı meta-analize tabi tutmuş ve “drama yönteminin öğrencilerin derslere yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği” sonucuna ulaşmışlardır.

Özbey (2017), “Türkiye’de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: bir meta analiz çalışması” adlı tezinde “Türkiye’de drama yöntemi ile yapılan 61 çalışma ve 111 karşılaştırmaların etki büyüklüğünün akademik başarı, kalıcılık, motivasyon, tutum, sosyal beceri değişkenleri bakımından meta analiz ile incelenmesini” amaç edinmiş ve “drama yönteminin akademik başarı, kalıcılık, motivasyon ve sosyal

beceri üzerinde pozitif ve güçlü yönde etkisi olduğu bulmuşken tutum üzerinde pozitif ve orta büyüklükte bir etkisi olduğu” tespit etmiştir.

Kısacası, yukarıda bahsi geçen 5 meta-analize tabi tutulmuş çalışmada toplam 216 çalışma 111 karşılaştırma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmaların tamamında drama yönteminin doğru uygulanıp uygulanmadığına bakılmamıştır. Bu durum bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Süreçte canlandırmaya dayalı etkinlikler yoksa ya da canlandırmalar doğaçlamaya dayalı değilse, o drama çalışması eksik olabilir. Böyle bir durumda drama süreci tam olarak oluşamaz. Bundan dolayı bu araştırmada değerlendirmeye alınan tezlerde drama yönteminin doğru olarak uygulanıp uygulanmadığına bakmak öncelikli olarak hedeflenmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmada, Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı nedir?
2. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin okul kademelerine göre dağılımı nedir?
3. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nedir?
4. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversite ve kurumlara göre dağılımı nedir?
5. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinde kullanılan drama tekniğine göre dağılımı nedir?
6. Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezleri drama oturum planları açısından uygun mudur?

1.3. Önem

1950'lerden itibaren Türkiye'de Maarif Okulları ile başlayan İngilizce eğitime rağmen günümüzde ulusal ve uluslararası sınavlarında karşılaşılan başarısızlık tablosunun nedenleri irdelendiğinde bu nedenlerden birinin de kullanılan yöntem ve teknikler olduğu görülmüştür. Bu durum beraberinde modern yöntem ve teknikleri işe koymayı gerektirmiştir. Yüksek seviyede iletişim kurma gereksinimini beraberinde getiren dil gelişimi, dil öğretiminde drama yönteminin de kullanımına olanak sağlamış ve dramanın İngilizce öğretiminde etkili bir yöntem olup olmadığı ile ilgili çok sayıda çalışma yapılarak etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yapılan çalışmalarda dramanın bir yöntem olarak doğru, etkili ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığı göz ardı edilmiştir.

Bu araştırma Türkiye'de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış tezlerin dramanın bir yöntem olarak İngilizce öğretiminde doğru kullanılıp kullanılmadığı açısından da değerlendirmesini sağlayarak, Türkiye'de drama ağırlıklı İngilizce eğitimi üzerine yazılmış tezlerin hangi yöne evrildiğinin tespit edilmesi; bu alanda tez yazmak isteyenlere çalışma grubu ve konu seçimi konusunda yararlı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, çalışma sonucunda elde edilen verilerin şimdiye kadar bu alanda yazılmış tezlere bütüncül bir yaklaşımla bakması açısından İngilizce ve Drama dersi öğretmenlerine, araştırmacılara ve öğretim programlarını hazırlayan Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'na katkı sağlayabileceği için önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Türkiye'de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların değerlendirmesini amaçlayan bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır.

Araştırma, 2008-2018 yılları arasında Türkiye'de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış tezler ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Eğitmen/ Lider: Drama lideri/ öğretmeni drama programını planlayan, tasarlayan, uygulayan ve değerlendiren kişidir.

Drama: “Bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma), vd. tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır” (Adıgüzel, 2015, s.41).

İngilizce eğitimi: Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında dinleme, konuşma, yazma ve okuma çalışmaları ile beraber dilbilgisi öğrenimi ve telaffuz becerilerini içeren İngilizcenin ikinci dil olarak öğretimi.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, temel nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Varsayımlarda bulunma, veri toplama ve bu verileri analiz etme etkinlikleri ile ilgili olan nitel araştırma, sosyal fenomenleri, insan davranışlarını ve bu davranışların nedenlerini ayrıntılı bir şekilde anlamayı amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırma deneyimlerin, sorunların ya da üzerinde çalışılan konuların bütüncül bir resmini yakalamayı amaçlar (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015, s. 40).

Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016)'e göre, doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar ve “dokümanlara ulaşma, orijinalliğin kontrolü, dokümanların anlaşılması, verilerin analizi ve verilerin kullanılması şeklinde 5 aşamadan oluşur”. Çalışma gurubuna 2008-2018 Eğitim- Öğretim yılında Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yazılmış ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına eklenmiş tüm yüksek lisans tez çalışmaları dahil edilmiştir.

Çalışmalarda betimsel analiz kullanılmıştır. “Betimsel analiz 4 aşamadan oluşur. Bunlar sırasıyla betimsel araştırma için bir çerçeve oluşturulması, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 240). Buna göre “betimsel analizde elde edilen bulgular daha önceden belirlenen temalara göre düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak okuyucuya sunulmuştur. Elde edilen veriler betimlenmiş, açıklanmış, yorumlanmış ve neden-sonuç ilişkileri irdelenerek sonuçlara ulaşılmıştır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239).

2.2. Verilerin Toplanması, Çözümlenmesi ve Yorumlanması

İlk aşamada araştırmanın birinci problemine ilişkin Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış tezleri belirlemek için alan yazın taraması yapılmıştır.

Bu araştırma için veriler literatür taraması yapılarak toplanmıştır. Veriler 2008-2018 yılları arasında Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi çalışmaları üzerine yazılmış tezlerden elde edilmiştir.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman inceleme kullanılmıştır. Türkiye’deki okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile doğrudan ilgili 2008-2018 yılları arasında yapılmış olan ve kısıtlama bulunmayan yüksek lisans tezleri YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı’nın web sitesinden PDF formatında bilgisayar ortamına aktarılmış; veriler bir yandan toplanırken bir yandan da yazıya dönüştürülmüş ve veriler analiz edilmeye başlanmıştır. Böylece araştırma soruları ile ilgili devam ettirilen verilerin analizi hususunda derinleşme fırsatı sağlanmıştır. Sonrasında bilgisayar ortamına aktarılan tezlerde yer alan veriler sonucunda elde edilen bulguların tanımlanması ve yorumlanması yapılmıştır. Bu aşamada toplanan verilere anlam kazandırılmış ve bulgular arasındaki ilişkiler açıklanmış, neden-sonuç ilişkileri kurulmuş, bulgulardan birtakım sonuçlar çıkarılmış ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Konu adları koyu renkle yazılarak ön plana çıkarılmış, belirtilen yıl ve kategorilerde yapılmıştır. Çalışma grubundaki yüksek lisans tezlerinin zaman dilimlerine, kullanılan yöntemlere ve çalışmanın yapıldığı üniversitelere göre dağılımında; frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2004).

2.3. Araştırmalar

Bu araştırmada 23 tez incelenmiştir. Bitirme çalışmaları ve tezsiz projeler bunun dışında tutulmuştur.

“The effects of process drama on enhancement of self- esteem and oral skills in English language classroom (Sürece dayalı dramanın İngilizce sınıflarındaki öğrencilerin özsaygılarının ve konuşma becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi)” adlı tez 2008 yılında Esra Paksoy tarafından Çukurova Üniversitesi’nde yazılmıştır. Karma model ile yazılan tez Ceyhan Anadolu Lisesi 10. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. “Müfredata sürece dayalı drama yöntemini eklemenin lisede okuyan öğrencilerin özsaygıları ve konuşma becerileri üzerinde herhangi bir etkisi olup olmadığını ortaya çıkarmak” araştırmanın amacı olarak belirlenmiştir. Çalışma sonunda “Deney Grubu ve Kontrol Grubundan elde edilen sonuçlar ile, sürece dayalı drama tekniklerinin kullanılmasının

özsaygı ve konuşma becerilerinin geliştirmesinde önemli bir ölçüde farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır” sonucuna ulaşılmıştır. “Bu metod öğrenciler için etkili olduğu kadar eğlenceli midir?” araştırma sorusu yazarın dramayı method olarak algılamış olduğunu göstermektedir. Yazarın tezinde yer alan özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Eğitimde dramada uzman rolü yaklaşımı ve İngilizce öğretimi: İlköğretim dördüncü sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma” adlı tez İmge Çelen tarafından 2008 yılında Adnan Menderes Üniversitesi’nde yazılmıştır. Aydın ili Nazilli ilçesinde bulunan resmi bir ilköğretim okulunda 97 4. sınıf öğrencisi ile deneme modeli ile yazılmıştır. Tezin amacı “ilköğretim dördüncü sınıfta, İngilizce dersinin ‘My Family, Home Sweet Home, Food and Drinks, Toys ve Physical Appearance’ ünitelerinin öğretiminde, ‘Uzman Rolü Yaklaşımı’na dayalı drama etkinliklerinin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemektir”. Yazar, “İngilizce dersi akademik başarıları üzerine ‘Uzman rolü Yaklaşımı’nın olumlu etkisinin olduğu ve başarı puanları incelendiğinde, deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı farklar bulunduğu” sonucuna ulaşmıştır. “Uzman Rolü Yaklaşımı’na dayalı Drama yöntemi temelinde hazırlanan etkinliklerin kullanıldığı deney grubu ile yeni ilköğretim programında yer alan etkinliklerin temel alındığı kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama düzeyi son test düzeltilmiş puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” araştırma sorusu yazarın dramayı method olarak algılamış olduğunu göstermektedir. Yazarın tezinde yer alan özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Teaching English vocabulary to young learners via drama (Drama yoluyla çocuklara İngilizce sözcük öğretimi)” adlı tez Şerife Demircioğlu tarafından 2008 yılında Gazi Üniversitesi’nde yazılmış ve Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu 3. Sınıf öğrencilerine deneysel model kullanılarak uygulanmıştır. Tezin amacı “çocuklara sözcükleri öğretirken dramanın etkisini araştırmaktır”. Sonuçlar deney grubunun kontrol grubuna göre daha iyi sonuçlara ulaştığını ve dramanın gençlere sözcük öğretiminde etkili bir teknik olduğunu göstermektedir. Sonuç cümlesi aynı zamanda yazarın dramayı bir teknik olarak algılamış olduğunu göstermektedir.

“Using drama in teaching English effectively (İngilizce öğretiminde dramanın etkili kullanımı)” adlı tez Fatmanur Uzer tarafından 2008 yılında Selçuk Üniversitesinde

yazılmıştır. Tez 8. Sınıf öğrencilerine deneysel model ile uygulanmıştır. Tezin amacı “İngilizce öğretimi keşfetmek ve geliştirmek için dramanın kullanımına odaklanmaktır”. Yazar “Drama tekniklerinin öğrenmeye eğlence faktörü eklediği ve öğrencileri güdülediği için İngilizce öğretiminde çok önemli olduğu; İngilizce öğretmenlerinin ise öğrenmeyi daha etkili hale getirmek için dramanın ve tekniklerinin yararları ve öneminin farkında olarak sınıflarında kullanmaları gerektiği” sonucuna ulaşmıştır.

“Dramatizasyon yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi” adlı tez Münevver Güllü tarafından 2009 yılında Beykent Üniversitesinde yazılmıştır. 5.sınıf öğrencileri (30 erkek+30 kız) ile yarı deneysel model uygulanarak yazılan tezin amacı “Ülkemizde yıllardır var olan yabancı dil öğretiminde alınan başarısız sonuçların dramatizasyon yöntemi ile büyük oranda çözümlenebileceği, drama kullanımı ile kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşeceğini savunmaktır.” Yazar “Dramatizasyon tekniği ağırlıklı yöntemin uygulandığı grup, geleneksel yöntemin uygulandığı gruba göre daha başarılı sonuçlar elde edilmiş; elde edilen veriler, cinsiyet açısından değerlendirildiğinde ise cinsiyetin erişime bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.” sonucuna ulaşmış ve “öğrencilerin dramatizasyon tekniği ağırlıklı yöntem ile İngilizceyi daha etkili öğrendikleri öne sürmüştür ve dramatizasyon ağırlıklı yöntemin ders kitabı yazarları, eğitim programcıları ve özellikle İngilizce öğretmenleri tarafından 1. kademedede daha sık kullanılmasını” önermiştir. “Eğitim Öğretim Metodu Olarak Drama” başlığından anlaşıldığı üzere yazar dramayı yöntem olarak görmektedir. Yazarın tezinde yer alan özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Yaratıcı dramanın İngilizce konuşmaya ve tutuma etkisi” adlı tez Şenil Kılıç tarafından 2009 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde yazılmıştır. Bolu’da bir Anadolu Lisesi’nde 30 erkek 30 kız olmak üzere 60 10. Sınıf öğrencisine yarı deneysel model ile uygulanmıştır. “Dramanın İngilizce konuşma becerisi ve öğrencilerin İngilizce konuşmaya karşı tutumlarına etkisini araştırmak” tezin amacı olarak saptanmıştır. Yazar “elde edilen verilere göre deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları ve son tutum puanları açısından deney grubu lehine anlamlı farklılıklar belirlendiği ve buna göre drama yönteminin geleneksel yöntemlere göre öğrenci başarısında daha etkili olduğu” sonucuna ulaşmıştır. “Son yıllarda yapılan araştırmalar (Miccoli, 2003; Turkewych, 1978; Yeager,1989) dramanın yabancı dil öğretiminde etkili bir yöntem olduğunu ortaya

koymuştur” cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak grdđđı anlaşılmaktadır. Yazarın tezinde yer alan özgeçmişine bakıldığında İngilizce ğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“The effects of creative drama on enhancement of motivation in language learning (Yaratıcı dramanın dil öğreniminde motivasyonun artırılmasına etkisi)” adlı tez Elif Aldağ tarafından 2010 yılında Atatürk niversitesi’nde yazılmıştır. Trabzon Mimar Sinan İlköğretim Okulu 4. Sınıf ğrencilerine (50 ğrenci) karma araştırma yöntemi kullanılarak uygulanan tezin amacı “Dramanın devlet ilköğretim okullarında yabancı dil olarak İngilizce ğrenen öğrencilerin motivasyonunu artırma üzerindeki etkilerini araştırmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “dil ğretiminde motivasyonun ve konuşma becerilerinin artırılması açısından deney grubu ile kontrol grubu arasında önemli farklar olduğu; dolasıyla da dramanın motivasyonu artırmada ve konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğu” sonucuna ulaşmıştır. “Creative drama was an effective tool to increase motivation and improve communication skills of the students (Yaratıcı drama, motivasyonu artırmak ve öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmek için etkili bir araçtır).” cümlesinden yazarın dramayı bir araç olarak grdğı anlaşılmaktadır. Yazarın tezinde yazan özgeçmişine bakıldığında İngilizce Okutmanı olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Using Drama in teaching English for young learners (ocuklara İngilizce ğretiminde dramanın kullanımı)” adlı tez Nihal Köylüoğlu tarafından 2010 yılında Selçuk niversitesi’nde yazılmıştır. Kadınhanı Ata İçil Lisesi’nde öğrenimine devam eden 34 öğrenciye deneysel yöntem ile uygulanan tezin amacı “İngilizce ğretiminde drama metodunun mu, geleneksel yöntemin mi daha etkili ve başarılı olduğunun incelenmesi” olarak belirlenmiştir. Yazar “alışma süresince Simple Present Tense konusunu Drama Metodu’yla çalışan deney grubu ile geleneksel yöntemin kullanılmış olduğu kontrol gruplarının ön test ve son test sonuçlarının analizi ile drama metoduyla öğrenen öğrencilerin geleneksel yöntemle öğrenenlere göre daha başarılı oldukları” sonucuna ulaşmıştır. “Bu alışma İngilizce ğretiminde drama metodunun mu, geleneksel yöntemin mi daha etkili ve başarılı olduğunu incelemiştir” cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak grdğı anlaşılmaktadır.

“İlköğretim 4. Sınıf İngilizce ğretiminde drama yönteminin erişiğe etkisi” adlı tez 2010 Nazmiye Akdağ tarafından Niğe niversitesi’nde yazılmıştır. Niğe

Cumhuriyet İlköğretim Okulu 4. Sınıf öğrencileri (25 kız+25 erkek) ile deneysel yöntem kullanılarak yazılan bu çalışmada “Drama yöntemi ağırlıklı öğretimin erişime etkisi” nin belirlenmesi” amaçlanmıştır. Yazar bunun için ilköğretim 4. sınıf İngilizce dersinin “Yiyecek ve İçecekler ile Hava Durumu” konularında, drama yöntemi ağırlıklı öğretimin öğrencilerin yabancı dil dersi erişimleri üzerindeki etkisini araştırmış ve “İngilizce dersi ‘hava durumu, yiyecek ve içecekler’ konularının öğretiminde ve konuların hatırlanmasında drama yöntemi ağırlıklı öğretimin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu” sonucuna ulaşmıştır. “Drama bir analiz yöntemi değil bir sentez yöntemidir.” cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

“An investigation into the the effects of creative drama activities on young learners’ vocabulary acquisition: A case study (Çocukların kelime ediniminde yaratıcı drama çalışmalarının etkileri üzerine bir araştırma: bir örnek-olay incelemesi)” adlı tez Rabia Bulut Yılmaz tarafından 2010 yılında Gaziantep Üniversitesi’nde yazılmıştır. 30 Ağustos İlköğretim Okulu’nda öğrenimine devam eden 78 7.sınıf öğrencisine deneysel yöntem ile uygulanan tezin amacı “çocukların kelime ediniminde drama çalışmalarının etkilerini araştırmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “nicelikli analizler sonucunda drama aktivitelerinin deney grubundaki çocukların kelime edinimini arttırmada anlamlı bir etkiye sahip olduğu, öğrencilerin drama derslerini eğlenceli ve eğitici buldukları için verdikleri cevapların drama derslerini desteklediği, güdülenme faktörünün öğrencilerin kelime sınavı puanları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu” sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca “cinsiyetin ayırt edici bir rol oynadığını ifade ederek, kelime ölçümünde kızların erkeklere oranla daha yüksek bir başarı gösterdiği ve deney grubundaki erkeklerin kontrol grubundaki erkeklere oranla daha büyük ölçüde kelime edinimi sağladığı, öğrencilerin yeni kelimeleri drama aktiviteleri yoluyla öğrendiklerinde kelime edinme seviyelerinin daha üstün olduğu” sonucuna da ulaşmıştır. “Drama: It is a technique which can be used by language teachers to develop certain language skills (Drama: Dil öğretmenleri tarafından belirli dil becerilerini geliştirmek için kullanılabilir bir tekniktir).” tanım cümlesinden yazarın dramayı bir teknik olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“The use of creative drama as an instructional strategy to enhance vocabulary of 7th and 8th grade students in primary schools (Yaratıcı dramanın ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kelime dağarcığını geliştirmek için öğretim stratejisi olarak kullanımı)”

adlı tez Cemile Terzier tarafından 2012 yılında Gazi Üniversitesi'nde yazılmıştır. Karamık ve Koçbeyli İlköğretim Okulları'nda öğrenimine devam eden 34 7 ve 8. Sınıf öğrencilerine deneysel yöntem ile uygulanan tezin amacı “ilköğretim okullarındaki 7. ve 8. sınıf öğrencilerine kelime öğretirken dramanın etkisini araştırmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “bir öğretim stratejisi olarak dramanın kullanımının ilköğretim okulları 7 ve 8. sınıflardaki öğrencilerin kelime bilgisini artırmada etkili bir şekilde kullanılabileceği ve bunun da nedeninin dramanın sadece dile değil; aynı zamanda kişisel ve duygusal deneyimlere, hayal gücüne, sezgiye ve dili deneyimlerinin ayrılmaz parçası yapan öğrenci duyarlılığına odaklanmasındadır” sonucuna ulaşmıştır. “In educational setting drama is a technique used to develop certain skills (Eğitim ortamında drama belirli becerileri geliştirmek için kullanılan bir tekniktir).” tanım cümlesinden yazarın dramayı bir teknik olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

“Effects of Using dramatic text on developing self-confidence and pronunciation in ther speaking course of 9th grade EFL students (9. sınıf öğrencilerinin yabancı dil olarak İngilizce konuşma derslerinde dramatik metin kullanımının özgüven ve telaffuz gelişimlerine etkisi)” adlı tez İsmail Gürler tarafından 2013 yılında Atatürk Üniversitesi'nde yazılmıştır. Ağrı Anadolu Lisesi'nde öğrenimine devam eden 56 9. Sınıf öğrencisine karma yöntem ile uygulanan tezin amacı “9. Sınıf Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak İngilizce Konuşma Derslerinde Dramatik Metin Kullanımının Özgüven ve Telaffuz Gelişimlerine Etkisinin incelenmesi” olarak belirlenmiştir. Yazar “kontrol grubu ile karşılaştırıldığında deney grubunun öz-güven ve telaffuz seviyelerinde önemli olumlu değişimler olduğu; Dramanın, öğrencilerin yüksek özgüven gelişimi ve hedef dilde özgürce, hata yapmaktan korkmadan telaffuz etmelerine yardımcı bulunduğu” sonucuna ulaşmıştır. “All of the facts that are acted out on the scene as a whole can be defined as drama (Sahnedeki bir bütün olarak yer alan gerçeklerin tümü drama olarak tanımlanabilir).” cümlesinden yazarın dramayı ‘sahnedeki sergilenen her olay’ olarak tanımladığı anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında araştırma görevlisi olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Yaratıcı drama yönteminin ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi” adlı tez Ömer Faruk Kardan tarafından 2013 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi'nde yazılmıştır. Hatay ili Antakya ilçesinde bulunan bir ilköğretim okulu 7. Sınıf öğrencilerine (70 öğrenci) yarı deneysel araştırma yöntemi kullanılarak uygulanan tezin amacı “drama yönteminin, ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin

İngilizce dersindeki ‘Turistik Yerler’, ‘Doğal Mirasımız’ ve ‘Bilgisayarlar’ ünitelerindeki başarılarına, İngilizce dersine yönelik tutumlarına ve motivasyonlarına etkisini araştırmak ve çalışmadaki öğretmen ve öğrencilerin drama yöntemi hakkındaki görüşlerini belirlemek” olarak belirlenmiştir. Yazar çalışmasında “drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile mevcut öğretim programına göre derslerin işlendiği kontrol grubu öğrencilerinin tutum ve motivasyon ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ancak öğrencilerin başarı testi puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı” sonucuna ulaşmıştır. Tez başlığından ve “Sınıf ortamında dilin günlük yaşamda kullanımını, başka bir deyişle ihtiyaçların karşılanmasını sağladığını anlatmaya yarayan en iyi yöntemlerden biri drama yöntemidir.” cümlesinden de anlaşılabileceği üzere yazar dramayı bir yöntem olarak tanımlamaktadır.

“The use of Drama activities to increase student motivation towards speaking English (İngilizce konuşmaya karşı öğrenci motivasyonunu artırmak için drama aktiviteleri kullanımı)” adlı tez Elif Dursun Belhan tarafından 2014 yılında Çağ Üniversitesi’nde yazılmıştır. Şahinbey/Dumlupınar Ortaokulu’nda öğrenimine devam eden 25 6. Sınıf öğrencisine karma araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “drama aktivitelerinin öğrencilerin konuşma becerilerine karşı motivasyon artırıcı etkisini ortaya çıkarmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “drama öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede ve motivasyonu artırmada etkili bir araçtır” sonucuna ulaşmıştır. “Drama is used in various education activities as a tool and technique as well as being applied and taught as a special subject on its own (Drama çeşitli eğitim faaliyetlerinde bir araç ve teknik olarak kullanılmakta, kendi başına özel bir konu olarak uygulanıp öğretilmektedir).” cümlesinden yazarın dramayı hem başlı başına bir disiplin hem de başka disiplinlerin öğretiminde kullanılabilecek bir araç ve teknik olarak tanımladığı; kendi tezinde ise teknik olarak kullandığı anlaşılmaktadır.

“Using story-based drama and related creative activities to teach English to kindergarten pupils (Okul öncesi çocuklara İngilizce öğretmek için öykü-tabanlı drama ve ilgili yaratıcı aktivitelerin kullanımı)” adlı tez Havva Sümeyra Pektaş tarafından 2014 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nde yazılmıştır. Isparta Özel Çocuk Adası Anaokulu 5-6 yaş grubundaki 13 öğrenciye nitel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “öykü-tabanlı drama ve ilgili yaratıcı aktivitelerin okul öncesi çocukların İngilizce derslerinde öğrenme becerilerini geliştirip geliştirmediğini incelemek” olarak

belirlenmiştir. Yazar “öykü-tabanlı drama aktivitesi ve bazı teknolojik araç-gereçlerin kullanımının okul öncesi öğrencilere İngilizce öğretmek için etkili bir yol olduğu ve küçük çocukların dil öğrenme becerilerinin gelişmesine önemli bir katkıda bulunduğu; bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, öykü-tabanlı drama aktiviteleri çocuklara İngilizce öğretmek için en önemli yöntemlerden biri olarak kabul edilebileceği” sonucuna ulaşmıştır. “This study provides teachers with a story-based drama technique that can be utilized effectively in language classes of young learners. The aim here is to guide the teachers when using this technique (Bu çalışma öğretmenlere çocukların dil derslerinde etkili bir şekilde kullanılacak öykü temelli bir drama tekniği sunmaktadır. Buradaki amaç bu tekniği kullanırken öğretmenleri yönlendirmektir).” cümlesinden yazarın dramayı kendi tezinde öykü tabanlı drama tekniği olarak kullandığı anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngiliz dili öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Teaching vocabulary to young learners through Drama (Çocuklara drama aracılığıyla kelime öğretimi)” adlı tez Gamze Tokdemir tarafından 2015 yılında Çağ Üniversitesi’nde yazılmıştır. Mersin’de özel bir okulda 2. sınıftaki 20 öğrenciye nitel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “dramanın çocuklara İngilizce kelime öğretiminde öğretmene yardım edip etmediğini ve çocukların drama etkinlikleri esnasında eğlenip eğlenmediklerini incelemek” olarak belirlenmiştir. Yazar “öğrencilerin öğrenirken eğlenmelerinin yanı sıra, dramanın gençlere kelime öğretiminde de anlamlı bir etkisi vardır” sonucuna ulaşmıştır. “As most teachers agree about actively involving the children in the lessons, drama is one of the best methods (Öğretmenlerin çoğunun hemfikir olduğu gibi çocukları derslere dahil etme konusunda drama en iyi yöntemlerden birisidir).” cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

“Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi” adlı tez Muhammet Tarık Başören tarafından 2015 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi’nde yazılmıştır. Konya Özel Merve Meram Abdullah Aymaz Ortaokulu 8. sınıftaki 50 öğrenciye karma araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisini incelemek” olarak belirlenmiştir. Yazar “Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına olumlu etkisi olduğu” sonucuna ulaşmıştır. Tez başlığından da anlaşılacağı üzere yazarın dramayı bir teknik olarak

gördüğü anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir eğitim bağı tespit edilememiştir.

“Using drama as a communication tool for young learners (Dramanın çocuklar için iletişim aracı olarak kullanımı)” adlı tez Rahime Buhur Azar tarafından 2015 yılında Çağ Üniversitesi’nde yazılmıştır. 7. Sınıftaki 48 öğrenciye nitel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “drama aktivitelerinin çocuk yaştaki öğrencilerin konuşma derslerindeki kullanışlılığını ortaya koymak” olarak belirlenmiştir. Yazar “Drama aktivitelerinin çocukların konuşma derslerine olumlu katkıda bulunduğu” sonucuna ulaşmıştır. “Drama aktivitelerinin yaratıcı ve doğal bir atmosfer sağlayarak çocuk yaştaki öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirmede etkin bir metot olduğu görülmektedir” giriş cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

“Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının lise 12. sınıf öğrencilerinin eleştirel, yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi” adlı tez Ayşe Akın tarafından 2016 yılında Adnan Menderes Üniversitesi’nde yazılmıştır. Aydın ili Bozdoğan ilçesinde bulunan bir Anadolu Lisesi’nde 12. Sınıftaki 48 öğrenciye nicel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “drama yönteminin, lise 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki ‘Sanat’ ve ‘Turizm’ üniteleriyle eleştirel düşünme eğilimine, yansıtıcı düşünme düzeyine ve İngilizce dersine yönelik tutumlarına etkisini araştırmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “drama yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutum ve yansıtıcı düşünme düzeylerinde olumlu bir fark olduğu belirlendiği, ancak öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinde bir fark olmadığı” sonucuna ulaşmıştır. “Deney grubunda araştırmacının drama yöntemine göre hazırladığı ders planları kullanılarak uygulama sınıfının kendi öğretmeni ile kontrol grubunda ise mevcut ders kitabındaki ders planları kullanılarak aynı öğretmen ile mevcut öğretim programına göre işlenmiştir.” cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı bilgisine ulaşılmış, fakat drama ile olan herhangi bir bağı tespit edilememiştir.

“Yaratıcı drama yönteminin ilkökul ikinci sınıf İngilizce dersi meyveler (fruits) ünitesindeki sözcük öğrenme başarısına etkisi” adlı tez Can Erdoğan tarafından 2016 yılında Ankara Üniversitesi’nde yazılmıştır. 2. Sınıftaki 103 öğrenciye nicel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “dramayı bir öğretim yöntemi olarak kullanmak ve

ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin yabancı dil derslerindeki sözcük öğrenmeyle ilişkili kazanımlara ulaşmalarındaki başarı düzeylerine etkisini incelemek” olarak belirlenmiştir. Yazar “drama tekniği ile yabancı dil öğrenen deney grubu öğrencilerinin sözcük öğrenmede, geleneksel öğretim yöntemi ile çalışılan kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları” sonucuna ulaşmıştır. Başlık ve amaç cümlelerinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev yaptığı, aynı zamanda İlköğretim Anabilim Dalı Yaratıcı Drama Programı yüksek lisans öğrencisi olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

“Drama activities and anxiety in a Turkish secondary school English as a foreign language classroom (Drama etkinlikleri ve ilköğretim öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygısı)” adlı tez Hakan Dursun tarafından 2016 yılında Çağ Üniversitesi’nde yazılmıştır. 7. Sınıfta okumakta olan 22 ortaokul öğrencisine karma araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen ilköğretim öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygılarını incelemek ve drama etkinliklerinin öğrencilerin yabancı dil kaygıları üzerindeki etkisini araştırmak ayrıca, verili koşullarda yabancı dil öğrenme kaygısının kaynaklarını tanımlamak” olarak belirlenmiştir. Yazar “Drama etkinliklerinin İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen yedinci sınıf öğrencilerin yabancı dil öğrenme kaygı, korku ve endişelerini azaltmada olumlu bir rol oynadığını ortaya koymuştur” sonucuna ulaşmıştır. “Using a drama-based method in a foreign language classroom has a positive impact on learners’ attitudes and beliefs (Yabancı dil sınıfında drama temelli bir yöntem kullanmak, öğrencilerin tutum ve inançlarını olumlu yönde etkiler).” cümlesinden yazarın dramayı bir öğretim yöntemi olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

“Yaratıcı drama yönteminin İngilizce kelime edinimine etkisi (Dokuzuncu sınıf örneği)” adlı tez Rıdvan Güzelsoy tarafından 2018 yılında Ankara Üniversitesi’nde yazılmıştır. 9. Sınıftaki 22 öğrenciye nicel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “Anadolu lisesi dokuzuncu sınıf öğrencilerin drama yönteminin yabancı dil sözcük edinimine etkisini ortaya koyup, başarı düzeylerini incelemek” olarak belirlenmiştir. Yazar “yapılan ön test-son test analizlerinden sonra drama yöntemi ile yabancı dil sözcük edinen çalışma grubu öğrencilerinin başarısının, geleneksel yabancı dil sözcük edinim yöntem ve teknikleriyle ders işleyen kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu, ancak 20 saat yapılan atölye çalışmalarının öğrencilerin tutumlarını değiştirmede yeterli olmadığı” sonucuna ulaşmıştır. Sonuç cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Yazarın özgeçmişine bakıldığında İngilizce öğretmeni olarak görev

yaptığı, aynı zamanda İlköğretim Anabilim Dalı Yaratıcı Drama Programı yüksek lisans öğrencisi olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

“İngilizce öğreniminde drama ve video yöntemlerinin birlikte kullanımının öğrencilerin kelime bilgilerini arttırmaya etkisi” adlı tez Havva Pehlivan tarafından 2018 yılında Dicle Üniversitesi’nde yazılmıştır. Malatya’da bir devlet okulunda (ilköğretim okulu) öğrenimine devam eden 7 sınıf öğrencilerine nicel araştırma yöntemi ile uygulanan tezin amacı “drama ile video yöntemlerinin birlikte kullanımının kelime bilgisini arttırmaya etkisini araştırmak ve geleneksel öğrenme ve öğretme yöntemleriyle karşılaştırmak” olarak belirlenmiştir. Yazar “drama ve video yöntemlerinin birlikte kullanımının İngilizcenin günlük durumlarla ilgili kelime bilgilerini arttırmada geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerine göre daha etkilidir” sonucuna ulaşmıştır. Başlık cümlesinden yazarın dramayı bir yöntem olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

Bu tezler drama yapılandırılması ve çalışmanın alt amaç soruları çerçevesinde değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular bir sonraki bölümde verilmiş, yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma soruları temel alınarak elde edilen bulgular analiz edilmiş ve aşağıda verilmiştir.

3.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.1. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular*

Örneklem Grubu	f	%
2008	4	17,39
2009	2	8,69
2010	4	17,39
2011	-	-
2012	1	4,34
2013	2	8,69
2014	2	8,69
2015	3	13,04
2016	3	13,04
2017	-	-
2018	2	8,69
	23	100

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili 23 yüksek lisans tezinin hazırlandığı ve bu çalışmaların yıllara göre bir dalgalanma gösterdiği görülmektedir. 2008 ve 2010 yılları 4 tez ile en çok çalışma yapılan yıl olurken; 2011 ve 2017 yıllarında konu ile ilgili herhangi bir tez çalışmasına rastlanmadığı ve tez sayılarının yıllara göre dağılımında bir ilişki bulunmadığı ancak son yıllarda yapılan tez çalışmalarının sayısında azalma olduğu da görülmektedir. İngilizce öğretiminde dramanın yönteminin kullanımı üzerine yapılan araştırmalarda ulaşılan sonuç, dramanın etkisi kanıtlanmış bir yöntem olduğu yönündedir. Bunu hem bireysel

olarak yapılan çalışmalarda (Heldenbrand, 2003; Kılıç ve Tuncel, 2009; Clipson-Boyles, 2013) hem de meta-analiz çalışmalarında (Batdı ve Batdı, 2015; Özbey, 2017; Ulubey ve Toraman, 2015) görebilmekteyiz. Son yıllarda yapılan tez çalışmalarının sayısında azalma olması durumunun nedeni araştırmacılar tarafından etkisi kanıtlanmış bir yöntemin etkililiği üzerine daha fazla araştırma yapma ihtiyacının hissedilmemesi olabilir. Ancak yapılan çalışmalarda dramanın etkin kullanımı üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır.

3.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.2. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin örneklem grubundaki okullara göre dağılımına ilişkin bulgular*

Örneklem Grubu	f	%
Okul Öncesi Öğrencileri	1	4,34
İlkokul Öğrencileri	7	30,43
Ortaokul Öğrencileri	9	39,13
Lise Öğrencileri	6	26,08
	23	100

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanan 23 yüksek lisans tezinden 9’u ile en çok çalışma yapılan okul türü ortaokullar olurken; okul öncesi grubunda sadece bir tez çalışmasına rastlandığı görülmektedir. Bu durumun nedeni devlete bağlı okul öncesi kurumlarında İngilizce dersi olmayışı olabilir. İlkokul 2. sınıftan itibaren İngilizce derslerinin zorunlu hale gelmesi ayrıca ortaokul 5 ve 6. Sınıfta haftada 2’şer saat seçmeli drama derslerinin olması ve bu derslerin hem veliler hem de öğrenciler tarafından oldukça rağbet görmesi nedeniyle araştırmacılar çalışma grubu olarak ilköğretime yönelme eğilimi gösteriyor olabilirler. Ayrıca, öğretmenler ana derslerde müfredat yetiştirme zorunlulukları nedeniyle araştırma yapacak öğrencileri derslerine kabul etmek istemezken, öğretmenlerin ortaokul 5. ve 6. sınıflarda müfredatta yer alan Seçmeli Drama derslerinde ve Seçmeli İngilizce derslerinde daha rahat bir müfredat programı nedeniyle buna izin vermeleri de özellikle ortaokul

kademesinde araştırma sayısının artma nedeni olabilir. Somut öğrenme dönemindeki ilköğretim kademesi öğrencileri oyun çağındadırlar ve canlandırmalar aracılığıyla soyut kavramları somut hale dönüştürme olanağı sağlayan drama öğrencilerin sınıfa mahkum olmasını önleyen en önemli yöntemlerdendir (Aykaç ve Ulubey, 2008). Ancak “ortaöğretim programlarının drama açısından oldukça kısır olması” (Aykaç ve Ulubey, 2008) da liselerde drama ağırlıklı İngilizce ile ilgili olarak yapılan çalışmaların ilköğretim kademesine oranla sayıca az olmasının nedeni olarak görülebilir.

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.3. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin kullanılan yönteme göre dağılımına ilişkin bulgular*

Yöntem	f	%
Nitel	3	13,04
Nicel	14	60,86
Karma	6	26,08
	23	100

Tablo 3.3’te görüldüğü üzere, 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanan 23 yüksek lisans tezinden 14’ünün nicel yöntem, 6’sının karma yöntem, 3’ünün ise nitel yöntem ile yazıldığı görülmektedir.

Tablo 3.4. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin kullanılan araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular*

Yıllar	Nicel f	Nicel %	Nitel f	Nitel %	Karma f	Karma %
2008	3	21,42	0	0	1	16,66
2009	2	14,28	0	0	0	0
2010	3	21,42	0	0	1	16,66
2011	0	0	0	0	0	0

2012	1	7,14	0	0	0	0
2013	1	7,14	0	0	1	16,66
2014	0	0	1	33,33	1	16,66
2015	0	0	2	66,66	1	16,66
2016	2	14,28	0	0	1	16,66
2017	0	0	0	0	0	0
2018	2	14,28	0	0	0	0
Toplam	14	100	3	100	6	100

Tablo 3.3 ve 3.4’te görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak nicel yöntem ile hazırlanan 14 yüksek lisans tezinden en fazla tezin 2008 yılında, nitel yöntem ile hazırlanan 3 yüksek lisans tezinden en fazla tezin 2015 yılında, karma yöntem ile hazırlanan 6 yüksek lisans tezlerinin ise yazıldıkları 2008, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016 yıllarında birer tane yazıldıkları görülmektedir. Saban (2007) “Nitel yöntem ile yazılmış çok sayıda uluslararası çalışmaya rastlanırken, Türkiye’de yapılan çalışmaların az olması lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin nitel araştırma yöntemine ilişkin sahip oldukları bilgi, beceri ve tutumları ile ilgili olabileceğinin düşünüldüğünü” belirtmektedir. Som (2017) araştırmasının bulgularına dayanarak, “katılımcıların nitel araştırma yürütürken birtakım zorluklarla karşılaştığını, lisansüstü eğitim gören öğrencilerin çoğunluğunun, nitel bir araştırma yürütürken veri toplama süreci ve veri setinin kodlanmasında zorluk yaşadığını” belirtmiştir.

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.5. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversite ve kurumlara göre dağılımına ilişkin bulgular*

Tezlerde Kullanılan Drama Teknikleri	f	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	4,34
Adnan Menderes Üniversitesi	2	8,69

Ankara Üniversitesi	2	8,69
Atatürk Üniversitesi	2	8,69
Beykent Üniversitesi	1	4,34
Çağ Üniversitesi	4	17,39
Çukurova Üniversitesi	1	4,34
Dicle Üniversitesi	1	4,34
Gazi Üniversitesi	2	8,69
Gaziantep Üniversitesi	1	4,34
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	4,34
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	4,34
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	4,34
Niğde Üniversitesi	1	4,34
Selçuk Üniversitesi	2	8,69
Toplam	23	100

Tablo 3.5'te görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan 23 yüksek lisans tezinden en fazla tezin Çağ Üniversitesi'nde, ikişer tezin Ankara, Adnan Menderes, Atatürk, Gazi ve Selçuk Üniversitelerinde, birer tezin Dicle, Abant İzzet Baysal, Gaziantep, Beykent, Çukurova, Niğde, Necmettin Erbakan, Muğla Sıtkı Koçman ve Mustafa Kemal Üniversitelerinde yazıldığı görülmektedir. En fazla tezin Çağ Üniversitesi'nde ve aynı danışmanın rehberliğinde yazılmış olması danışmanın drama eğitimine bağlanabilir. Danışmanın özgeçmişi okunduğunda çalıştığı üniversitede 2015-2016 akademik yılı güz döneminde haftada 3 saat teorik olarak 15 öğrenciye drama dersi verdiği görülmüştür.

3.5. Beşinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.6. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan drama tekniklerine göre dağılımına ilişkin bulgular*

Tez İsimleri	Kullanılan Teknikler
1. Teaching English vocabulary to young learners via Drama (Drama yoluyla çocuklara İngilizce sözcük öğretimi)	Doğaçlama, Rol Oynama
2. Eğitimde dramada uzman rolü yaklaşımı ve İngilizce öğretimi: İlköğretim dördüncü sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma (Mantle of the expert approach in education in drama and English language teaching: a study on the fourth grade elementary school students)	Uzman Rolü Yaklaşımı
3. The effects of process drama on enhancement of self-esteem and oral skills in English language classroom (Sürece dayalı dramanın İngilizce sınıflarındaki öğrencilerin özsaygılarının ve konuşma becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi)	Süreçsel Drama
4. Using Drama in teaching English effectively (İngilizce öğretiminde dramanın etkili kullanımı)	Rol kartları, Doğaçlama Rol Oynama
5. Yaratıcı Dramanın İngilizce konuşmaya ve tutuma etkisi (The effects of creative drama on English speaking and attitude)	Rol Oynama, Doğaçlama Dramatizasyon, Pantomim
6. Dramatizasyon yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi (The effects of dramatization in foreign language teaching)	Dramatizasyon
7. An investigation into the effects of creative drama activities on young learners’ vocabulary acquisition: A case study (Çocukların kelime ediniminde yaratıcı drama çalışmalarının etkileri üzerine bir araştırma: bir örnek-olay incelemesi)	Dramatizasyon Pantomim Lider Rolde
8. Using drama in teaching English for young learners (Çocuklara İngilizce öğretiminde dramanın kullanımı)	Doğaçlama Rol Oynama
9. The effects of creative drama on enhancement of motivation in language learning (Yaratıcı dramanın dil öğreniminde motivasyonun artırılmasına etkisi)	Dramatizasyon
10. İlköğretim 4. sınıf İngilizce öğretiminde drama yönteminin erişğe etkisi (The effect of drama method on achievement in 4th grade primary school English teaching)	Dramatizasyon, Doğaçlama Rol Oynama, Pantomim
11. The use of creative drama as an instructional strategy to enhance vocabulary of 7th and 8th grade students in primary schools (Yaratıcı dramanın ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kelime dağarcığını geliştirmek için öğretim stratejisi olarak kullanımı)	Rol Oynama, Doğaçlama Pantomim, Dramatizasyon Rol Kartları
12. Effects of using dramatic text on developing self-confidence and pronunciation in the speaking course of 9th grade EFL students (9. sınıf öğrencilerinin yabancı dil olarak	Dramatizasyon

İngilizce konuşma derslerinde dramatik metin kullanımının özgüven ve telaffuz gelişimlerine etkisi)	
13. Yaratıcı drama yönteminin ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi (The effects of creative drama method on achievement, attitude and motivation levels of the 7th grade students in English course)	Pantomim Rol Oynama Doğaçlama Dramatizasyon
14. Using story-based drama and related creative activities to teach English to kindergarten pupils (Okul öncesi çocuklara İngilizce öğretmek için öykü-tabanlı drama ve ilgili yaratıcı aktivitelerin kullanımı)	Dramatizasyon
15. The use of drama activities to increase student motivation towards speaking English (İngilizce konuşmaya karşı öğrenci motivasyonunu artırmak için drama aktiviteleri kullanımı)	Pantomim Rol Oynama Dramatizasyon
16. Teaching vocabulary to young learners through drama (Çocuklara drama aracılığıyla kelime öğretimi)	Dramatizasyon
17. Using drama as a communication tool for young learners (Dramanın çocuklar için iletişim aracı olarak kullanımı)	Doğaçlama, Rol Oynama Dramatizasyon Sıcak Sandalye
18. Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi (The effect of drama teaching technique on foreign language teaching and students' attitudes towards vocabulary learning)	Doğaçlama Rol Oynama Dramatizasyon
19. Yaratıcı drama yönteminin ilkököl ikinci sınıf İngilizce dersi meyveler (fruits) ünitesindeki sözcük öğrenme başarısına etkisi (Effects of creative drama method on second grade primary school students' vocabulary learning achievements in English lessons)	Doğaçlama Rol Oynama Uzman Mantosu Öğretmenin Role Girmesi
20. Drama activities and anxiety in Turkish secondary school English as a foreign language classroom (Drama etkinlikleri ve ilköğretim öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygısı)	Pantomim Dramatizasyon
21. Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının lise 12. sınıf öğrencilerinin eleştirel, yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi (The usage of creative drama method in teaching foreign languages, impact on critical, reflective thinking skills and the attitude foreign language learning of 12th grade students in high school)	Dramatizasyon Doğaçlama Rol Oynama
22. Yaratıcı drama yönteminin İngilizce kelime edinimine etkisi (9. sınıf örneği) (The effect of creative drama on English word acquisition (9th grade example))	Rol oynama, Doğaçlama Pantomim, Fotoğraf Karesi Dedikodu Halkası, İstasyon
23. İngilizce öğretiminde drama ve video yöntemlerinin birlikte kullanımının öğrencilerin kelime bilgilerini artırmaya etkisi (The effect of using drama and video methods together to increase students' vocabulary)	Dramatizasyon

Tablo 3.7. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan drama tekniğine göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzde tablosu*

Tezlerde Kullanılan Drama Teknikleri	f	%
Doğaçlama	12	52,17
Rol Oynama	13	56,52
Dramatizasyon	16	69,56
Pantomim	8	34,78
Fotoğraf Karesi	1	4,34
Sıcak Sandalye	1	4,34
Dedikodu Halkası	1	4,34
İstasyon Tekniği	1	4,34
Liderin Role Girmesi	2	8,69
Rol Kartları	2	8,69
Toplam	23	

Tablo 3.8. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin kullanılan drama yaklaşımına göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzde tablosu*

Tezlerde Kullanılan Drama Yaklaşımları	f	%
Uzman Mantosu Yaklaşımı	2	8,69
Süreçsel Drama Yaklaşımı	1	4,34
Toplam	23	

Tablo 3.6, 3.7 ve 3.8’de görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan 23 yüksek lisans tezinde kullanılan drama yöntemlerine göre tezler incelendiğinde dramatizasyon tekniğinin tezlerden 16’sında

kullanılarak en çok kullanılan teknik olduğu; bu tekniği sırasıyla 13 tezde kullanılan rol oynama, 12 tezde kullanılan doğaçlama, 8 tezde kullanılan pantomim, 2’şer tezde kullanılan Liderin Role Girmesi, Rol Kartları ve 1’er tezde kullanılan Fotoğraf karesi, Sıcak Sandalye, Dedikodu Halkası, İstasyon Tekniği izlemiştir. Ayrıca 2 tezde Uzman Mantosu Yaklaşımı, 1 tezde süreçsel drama yaklaşımı kullanılmıştır. Yabancı dil öğretimi sırasında öğrencilerden katılımcı ve etkin bir dil kullanmaları beklenmektedir. Dilin öğrenilmiş kabul edilmesi için temel dil becerilerinin gerçekleşmesi beklenmektedir (Soyer, 2016). “Bu becerilerin geliştirilmesinde drama tekniklerinin çok büyük katkısı vardır. Konuşmayı gerektiren drama tekniklerinden doğaçlamalar ve rol oynamalar öğrencilerin dilini ve bedenlerini harekete geçirerek yabancı dilde konuşmaya, karşısındakini dinleyip ona cevap vermeye, kelimeleri doğru sesletmeye, vurgu ve tonlamasına dikkat etmeye yönlendirmektedir” (Özdemir, Güngör,2007:444; Akt. Soyer). Araştırmacıların İngilizce öğretiminde dramatizasyon tekniğini çoğunlukla kullanmalarının nedeni dramatizasyonun amacının eğlendirerek öğretmek olması ayrıca uygulayana neşe vermesi, birlikte üretip paylaşmaya olanak sağlanması ve öğrencilerin anlama-anlatma becerileri ile kişiliğini daha çok geliştirmesi olabilir (Adıgüzel vd., 2012). Daha çok okul öncesi ve ilköğretim yıllarında görülen bu teknik daha sonraki yıllar yerini diğer drama tekniklerine bırakır. Tezler incelendiğinde büyük çoğunluğunun ilköğretim kademesinde gerçekleştirilmiş olması da dramatizasyon tekniğinin çoğunlukla kullanılmış olmasının nedeni olabilir.

3.6. Altıncı Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 3.9. *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılmış yüksek lisans tezlerinin drama oturum planları açısından uygunluğuna yönelik bulgular*

Tezlerde Kullanılan Drama Teknikleri	f	%
Uygun	2	8,69
Uygun Değil	21	91,30
Toplam	23	100

Tablo 9’da görüldüğü üzere 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan 23 yüksek lisans tezi drama oturum aşamaları

açısından teker teker incelenmiş olup; 21 tezde canlandırma aşamasında dramatik kurgu/ duruma hiç yer verilmediği, daha çok oyuna ve dramatizasyon çalışmalarına ağırlık verildiği gözlemlenirken; tezlerden sadece 2'sinin drama oturum planı açısından uygun olduğu gözlemlenmiştir. Drama oturum planı açısından uygun olduğu gözlemlenen iki tezin, drama programında eğitim alan yüksek lisans öğrencileri tarafından Ankara Üniversitesi'nde ve drama dersi veren bir danışman rehberliğinde yapılmış olduğu gözlemlenmiştir. Drama oturum planları açısından uygun olmayan tezlerin yazarlarının özgeçmişlerine bakıldığında drama ile olan herhangi bir bağları tespit edilememiştir. Ayrıca akademik veri sisteminden danışmanların bilim uzmanlıkları incelenmiş ve 19 danışmanın drama ile bir bağı tespit edilememiştir. Danışmanların ve öğrencilerin drama alanında ders almamaları bir tehdit olabilir. Çünkü Adıgüzel (2012)'e göre “drama dersini yürütecek öğretmenlerin en az 320 ders saati olan bir eğitimden geçmesi, drama dersini planlama, uygulama, değerlendirme yeterliğine sahip olacak bir donanıma sahip olmalarını sağlayabilmektedir”. Dolayısıyla bu eğitimden geçmemiş bir öğretmenin drama dersini planlamada, uygulamada ve değerlendirmede yetersiz olması kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008 ve 2010 yılları en çok çalışma yapılan yıl olurken; 2011 ve 2017 yıllarında herhangi bir tez çalışmasına rastlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Son yıllarda drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yapılan tez çalışmalarının sayısında azalma olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Özbey (2017), meta-analiz çalışmasında “Türkiye’de eğitimde drama temelli yöntemin etkililiğinin incelendiği lisansüstü tezlerin en çok yayımlandığı yılın 2010 (n=13) olduğunu, ancak bu araştırmadan farklı bir sonuca ulaşarak en az yayımlandığı yılların 2008 ve 2016 yılları (n=3)” olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanan 23 yüksek lisans tezinden en çok çalışma yapılan okul türünün ilköğretim okulları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerin çalışma yapılan kademeye göre dağılımı konusunda benzer sonuçları ilgili literatürde bulmak mümkündür. Benzer bir çalışmada “Drama, dramatizasyon ve dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmaların daha çok ilköğretim düzeyinde yoğunlaştığı” sonucuna ulaşılmıştır (Kayhan, H.C., 2012). Ulubey ve Toraman (2015) tarafından gerçekleştirilen “drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması” kapsamına alınan 65 çalışmanın 60’ının ilköğretim düzeyinde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Özbey (2017), meta-analiz çalışmasında ‘Türkiye’de eğitimde drama temelli yöntemin etkililiğinin incelendiği lisansüstü tezlerin en az yetişkin (n=1) ve anaokulu (n=3) öğrenim düzeylerinde çalışılmışken en fazla (n=32) ortaokul öğrenim düzeyinde çalışma yapıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili hazırlanan 23 yüksek lisans tezinin %61’inin nicel araştırma yönteminin deneysel modeli ile yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada da “yapılan lisansüstü tezlerin %65’inin deneysel çalışma olduğu” bulgusuna ulaşılması bu çalışmayı destekler niteliktedir (Aral ve Can Yaşar, 2011). Ayrıca benzer bir başka çalışmada da yazar “yapılan araştırmaların büyük

bir çoğunluğu deney kontrol grupları oluşturularak deneysel olarak tasarlandığını” belirtmiştir (Kayhan, H.C., 2012).

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversiteler arası dağılımında ilk sırayı Çağ Üniversitesi’nin aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çağ Üniversitesi’nde yazılan 4 tezin üniversitede drama eğitimi de veren aynı danışman rehberliğinde üç yıllık bir süre zarfında yazıldığı görülmüştür.

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan 23 yüksek lisans tezinde kullanılan drama yöntemlerine göre tezler incelendiğinde dramatizasyon tekniğinin tezlerden 16 tanesinde kullanılarak en çok kullanılan teknik olduğu; bu tekniği sırasıyla 13 tezde kullanılan rol oynama, 12 tezde kullanılan doğaçlama, 8 tezde kullanılan pantomim, 2’şer tezde kullanılan Liderin Role Girmesi, Rol Kartları, Uzman mantosu Yaklaşımı ve 1’er tezde kullanılan Fotoğraf karesi, Sıcak Sandalye, Dedikodu Halkası, İstasyon Tekniği ve Süreçsel Drama Yaklaşımı’nın izlediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi ile ilgili olarak hazırlanan 23 yüksek lisans tezi drama oturum aşamaları açısından teker teker incelenmiş olup; tezlerden sadece 2’sinin drama oturum analizi açısından uygun olduğu; ayrıca 21 tezde canlandırma aşamasında dramatik kurgunun bileşenlerine hiç yer verilmediği; daha çok oyuna ve dramatizasyon çalışmalarına ağırlık verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim etkinliklerine ve derslere hazırlıklı girmenin yasal yönden zorunlu, eğitsel yönden ise gerekli olduğu eğitim-öğretim kurumlarında, eğitim-öğretimin etkili ve verimli olabilmesi planlamaya verilen öneme ve öğretmenlerin derslerine hazırlıklı girmelerine bağlıdır. Eğitim-öğretim ile ilgili çalışmaların planlı ve programlı olarak yürütülmesi gerekliliği hükmü eğitim-öğretim programlarında yer almaktadır (MEB, 2005).

Tüm okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında geçerli bu durumun İngilizce dersleri için de geçerli olması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu doğrultuda drama ağırlıklı İngilizce üzerine yapılmış çalışmalarda gerçekleştirilen oturumların da planlanmış olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Adıgüzel (2015, s. 105), “bir drama eğitim planının ders, konu (tema), kazanımlar, süre, sınıf (çalışılacak grup), araç-gereçler, yöntem ve teknikler ve süreç aşamalarından oluşması gerektiğini; sürecin ise Isınma-Hazırlık, Canlandırma ve Değerlendirme-Tartışma aşamalarından oluşması gerektiğini” belirtmektedir. Bu nedenle bu çalışmada incelenen 2008-2018 yılları arasında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi üzerine yazılmış 23 yüksek lisans tezi drama oturum planına uygunluğu açısından değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

İncelenen 23 tezdten 6’sında drama oturum plan örneğinin hiç verilmediği, 15 tezde tüm oturumların planları verilmek yerine örnek bir iki oturum planı verildiği; 2 tezde ise tüm oturumların planlarının yer aldığı görülmüştür.

Drama oturum plan örneği olan 17 tezdten 8’inde planın giriş bölümünü oluşturan ders, konu (tema), kazanımlar, süre, sınıf (çalışılacak grup), araç-gereçler, yöntem ve tekniklere yer verilmiş iken, 1 tezde bu aşamada eksiklikler bulunmakta; 8 tezde ise bu bölüm hiç yer almamaktadır.

Drama oturum plan örneği olan 17 tez Isınma- Hazırlık süreci açısından incelendiğinde 10 tezin Isınma-Hazırlık sürecinde yer alan etkinliklerin sürecin tamamı ile uyumlu olduğu görülürken; 2’sinin süreç ile uyumlu olmadığı; 5’inde ise bu sürece hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Araştırmacıların bu aşamada daha çok oyunlara yer verdikleri görülmektedir.

Canlandırma aşaması lider tarafından verilen bir konunun süreç içerisinde şekillenerek ortaya çıkan, çoğunlukla dramatik durumu içeren ve diğer katılımcılara sergilenen tüm oluşum çalışmalarını içerir. Bir başlangıç noktası olması gereken ve dramatik durumu içeren bu konunun içeriğinde mutlaka bir ‘sorun’ olması gerekir. Dramatik durum birilerinin ya da birinin bu soruna tepkide bulunması ile gelişir (Adıgüzel, 2005, s. 104). Gerilim ise bir durumun dramatik olmasını sağlar. Drama için gerilimin yaratılması bir zorunluluktur (Adıgüzel, 2005, s. 113). Gerilim ve çatışma olmadan iyi bir doğaçlama ya da oyun da olamaz (Okvuran, 2010, s.29). Bu bilgiler ışığında 17 tez canlandırma aşamasına uygunluk açısından değerlendirildiğinde şu tablo ile karşılaşmıştır:

- 15 tezde yer alan canlandırma aşamasında dramatik duruma, gerilime hiç yer verilmemiştir. Canlandırma aşaması etkinlikleri gösterip-yaptırma olarak algılanmıştır. Rol oynama tekniği kullanıldığı yazılmış ancak bunun yerine rol

oyunu etkinlikleri kullanılmıştır. Yani roller kesin sınırlar ile çizilmiş, canlandırılması istenen diyaloglar öğrencilere direkt olarak verilmiş ve onlara rolü özgürce yorumlama olanağı tanınmamıştır. Öğrencilerin yaratıcılıklarına fırsat verilmemiştir. Halbuki Adıgüzel (2019, s. 359)’a göre “Rol oynama, drama çalışmalarındaki katılımcıların ‘-miş gibi yapmak’ ve kendiliğindenlik süreçlerinde doğal ve içten canlandırmalarını sağlayan önemli bir tekniktir”. Ayrıca bazı tezlerde bir İngilizce metnin önce Türkçe’ye çevrilip ardından canlandırılması ile ilgili yönergeler yer almaktadır. Rol kartları tekniğinin kullanıldığı tezlerde yer alan drama planlarında, iki kişi arasında geçen tek bir öykünün her iki kişinin kendi açılarından anlatılması, doğaçlama için gerekli ipuçlarının olması gerekirken, kartlardaki rollerde karakterler hakkında bilgiler bulunmamakta ve kişilerin söyleyecekleri çekime hazır bir senaryo gibi birebir verilmiş bulunmaktadır.

- 2 tez Canlandırma aşamasında yer alması gereken dramatik kurgunun bileşenleri açısından uygun yazılmıştır.

Adıgüzel (2005, s.104) “Değerlendirme- Tartışma aşamasının sürecin özü, önemi, niteliği ve niceliği üzerine çeşitli duygu ve düşüncelerin paylaşımının yapıldığı; konu ya da drama öğretim bilgisi ile bilgilerin tartışıldığı bir aşama” olduğunu belirtmektedir. Tüm drama süreç ve yaşantılarında öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediği, içselleştirilip içselleştirilmediği de bu aşamada anlaşılır. Bu doğrultuda drama oturum planı bulunan 17 tez Değerlendirme-Tartışma aşamasına uygunluk açısından incelenmiş 11 tezde değerlendirme aşamasının yer aldığı ve bunlardan 7’sinin süreçle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca incelenen 23 tezin yazarlarından 17’sinin dramayı bir yöntem olarak tanımlarken 6 yazarın ise teknik olarak tanımladığı görülmüştür.

İncelenen 23 tezen, İngilizce öğretiminde drama yöntemi kullanımının 4 temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan sadece konuşma becerileri üzerinde herhangi bir etkisi olup olmadığını ortaya çıkarmak için yazılmış 5 tez çalışması olduğu görülmüştür. Drama yönteminin İngilizce dersinde kelime öğretime etkisini araştıran 8 tez, akademik başarıya etkisini araştıran 6 tez, İngilizce öğreniminde motivasyon, tutum kaygı gibi psikolojik etmenlere etkisini araştırma amaçlı yazılmış ise 4 tez bulunmaktadır.

Akademik veri sisteminden danışmanların bilim uzmanlıkları incelenmiş ve 19 danışmanın drama ile bir bağı tespit edilememiştir. Ayrıca araştırmacıların

özgeçmişlerinin okunması sonucunda 21 araştırmacının da Türkiye’de lisans ya da yüksek lisans düzeyinde drama eğitimi almamış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Danışmanların ve öğrencilerin drama alanında ders almadan drama alanında araştırma yapmaları bir problem olarak algılanabilir. Çünkü incelenen tezlerin çoğunun drama oturum planı açısından uygun olmayışının nedeni araştırmacıların Türkiye’de lisans ya da yüksek lisans düzeyinde drama eğitimi almamış olabileceklerine ya da drama oturum planı hazırlama hususunda eğitim almamış olabileceklerine bağlanabilir. Zira, drama oturum planları açısından uygun olduğu gözlemlenen iki tezin, drama programında eğitim alan yüksek lisans öğrencileri tarafından Ankara Üniversitesi’nde ve drama dersi veren bir danışman rehberliğinde yapılmış olduğu görülmüştür.

Ayrıca, Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi çalışmaları akademik başarı üzerindeki etkisine bakıldığında Paksoy (2008), yaptığı çalışmada “sürece dayalı drama tekniklerinin kullanılmasının özsaygı ve konuşma becerilerinin geliştirmesinde önemli bir ölçüde farklılıklar gösterdiği”; Çelen (2008), “geliştirilmiş olan etkinliklerin, İngilizce dersi akademik başarıları üzerine olumlu etkisinin olduğu ve genel olarak başarı puanları incelendiğinde, deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı farklar bulunduğu”; Demircioğlu (2008), “deney grubunun kontrol grubuna göre daha iyi sonuçlara ulaştığını ve dramanın gençlere kelime öğretiminde etkili bir teknik olduğunu”; Uzer (2008), “Drama tekniklerinin öğrenmeye eğlence faktörü eklediği ve öğrencileri güdülediği için İngilizce öğretiminde çok önemli olduğu; İngilizce öğretmenlerinin ise öğrenmeyi daha etkili hale getirmek için dramanın ve tekniklerinin yararları ve öneminin farkında olarak sınıflarında kullanmaları gerektiği” sonucuna ulaşmışlardır.

Güllü (2009), öğrencilerin dramatizasyon tekniği ağırlıklı yöntem ile İngilizceyi daha etkili öğrendiklerini; Kılıç (2009) ise bu yöntem ile ilgili olarak “geleneksel yöntemlere kıyasla öğrencilerin akademik başarılarında daha etkili olduğunu” belirtmişlerdir.

Aldağ (2010), “dramanın motivasyonu artırmada ve konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğu”; Akdağ (2010), İngilizce dersi öğretiminde, drama ağırlıklı öğretim yöntemi geleneksel öğretim yöntemine göre toplam erişim düzeyinde, bilişsel alan bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi erişimlerinde ve öğrenmelerin kalıcılığında daha etkili olduğu; Köylüoğlu (2010), çalışma süresince Simple Present Tense konusunu bu yöntem ile öğrenmenin geleneksel yöntemlere kıyasla öğrencilerin

akademik başarılarında daha tesirli olduğu; Bulut Yılmaz (2010) ise “öğrencilerin yeni kelimeleri drama aktiviteleri yoluyla öğrendiklerinde kelime edinme seviyelerinin daha üstün olduğu” sonucuna ulaşmışlardır.

Terzier (2012), bir öğretim stratejisi olarak dramanın kullanımının ilköğretim okulları 7 ve 8. sınıflardaki öğrencilerin kelime bilgisini artırmada etkili bir şekilde kullanılabileceğini belirtmiştir.

Gürler (2013), Dramanın, “öğrencilerin yüksek özgüven gelişimi ve hedef dilde özgürce, hata yapmaktan korkmadan telaffuz etmelerine yardımcı bulunduğu”; Kardan (2013), “drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile mevcut öğretim programına göre derslerin işlendiği kontrol grubu öğrencilerinin tutum ve motivasyon ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu” sonucuna ulaşmıştır.

Dursun Belhan (2014), “dramanın öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede ve motivasyonu artırmada etkili bir araç” olduğunu; Pektaş (2014), öykü-tabanlı drama aktiviteleri çocuklara İngilizce öğretmek için en önemli yöntemlerden biri olarak kabul edilebileceğini ifade etmişlerdir.

Tokdemir (2015), öğrencilerin öğrenirken eğlenmelerinin yanı sıra, dramanın gençlere kelime öğretiminde de anlamlı bir etkisi olduğu; Başören (2015), “Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına olumlu etkisi olduğu”; Buhur Azar (2015), drama aktivitelerinin çocukların konuşma derslerine olumlu katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Akın (2016), “drama yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutum ve yansıtıcı düşünme düzeylerinde olumlu bir fark olduğunun, ancak öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinde bir fark olmadığını”; Dursun (2016), drama etkinliklerinin öğrencilerin yabancı dil öğrenme kaygı, korku ve endişelerini azaltmada olumlu bir rol oynadığını belirtmişlerdir.

Pehlivan (2018) ise drama ve video yöntemlerinin birlikte kullanımının İngilizcenin günlük durumlarla ilgili kelime bilgilerini arttırmada klasik öğrenme-öğretme yöntemlerine göre daha tesirli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Görülen odur ki yukarıda dramanın İngilizce öğretiminde etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, yapılan bu değerlendirme ile ulaşılan sonuç hiçbirinde dramanın doğru olarak uygulanmadığıdır. Ulubey ve Toraman (2015), Cantürk Günhan

(2016), Toraman ve Ulubey (2016), Batdı ve Batdı (2015) ve Özbey (2017)'nin yaptıkları çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılarak, drama yönteminin diğer yöntemlere kıyasla öğrencilerin akademik başarılarını ve tutumları güçlü ve pozitif yönde etkilediği belirtilmiştir. Ancak hiçbirinde dramanın doğru olarak uygulanıp uygulanmadığına bakılmamıştır.

Gürol (2003), araştırmasında “öğretmen adaylarının dramaya ilişkin yeterlilikleri bilme ve gerekli görme düzeyleri yüksek olduğunu ancak, öğretmenlerin uygulama düzeylerinin bilme ve gerekli görmeye göre daha düşük olduğunu” belirtmiştir (Akt. Çetingöz, 2012). Bu veriler sonucunda dramayı sınıflarında uygulamak isteyen bütün öğretmenlerin üniversitelerde, hizmetiçi eğitimlerde ya da MEB’e bağlı kurumlarda drama liderleri önderliğinde drama eğitimi almalarının bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmıştır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında varılacak sonuç, Drama İngilizce öğretiminde etkili bir yöntem olmadığı değildir. Çünkü, dramanın doğru olarak kullanıldığı belirlenen Erdoğan (2016) ve Güzelsoy (2018)’un çalışmalarından elde edilen bulgu ve sonuçlar da İngilizce öğretiminde drama yöntemi kullanımının etkili olduğu yönündedir.

Özetle ilgili alanyazın incelendiğinde dramanın eğitimde etkili bir yöntem olduğunun ancak yapılan uygulamaların yöntemin olmazsa olmaz esaslarını ihmal ederek yapıldığı görülmüş ve bu yönüyle aşağıda ilgili araştırmacı, kurum ve kuruluşlara gerekli öneriler verilmiştir.

4.2. Öneriler

Tüm bu değerlendirmeler ışığında drama ağırlıklı İngilizce öğretimine yönelik önerileri şöyle özetleyebiliriz:

Drama tekniklerinin etkin olarak kullanıldığı öğrenme ortamlarında yapılan çalışmaların sayısı azdır. Etkin ve doğru tekniklerle uygulanmış bir drama yöntemi İngilizce öğretimine daha fazla katkı sağlayabilir.

Okul öncesi kademesine ilişkin yapılacak olan araştırmaların artırılması, ilk çocukluk döneminde dil edinimi üzerine katkı sağlayarak çocuğu ileriki kademelere sağlam bir temelle hazırlayabilir.

Dil öğretiminde anlama becerileri olarak adlandırılan dinleme ve okuma becerileri ile anlatım becerileri olarak adlandırılan konuşma ve yazma becerileri alanlarından drama

yöntemi kullanımı açısından sadece konuşma alanında yapılan çalışmalara rastlanmıştır. Ancak ister anadil isterse yabancı dil öğrenen bir kişinin bu 4 temel dil becerisini etkin olarak kullanabilmesi gerektiğinden diğer dil beceri alanlarında da (dinleme, okuma, yazma) çalışma yapılması alana daha fazla katkı sağlayabilir.

Eğitim-öğretim ile ilgili çalışmaların planlı ve programlı olarak yürütülmesi gerekliliği hükmü kapsamında drama dersleri de aşamalara uygun planlanmazsa yapılan çalışmalar geçerliliğini yitirebilir. Bu nedenle dramayı uygulayacak öğretmenlerin ellerinde her bir öğretim kademesi için bir drama dersi öğretim programı olmasının sağlanmasıdır. Drama Dersi Öğretim Programları Adıgüzel (2012)'e göre üniversitelerde doğrudan drama alanında çalışan uzmanlardan ya da amacını drama alanının gelişmesi için belirleyen ve bu konuda çalışmalar yürüten sivil toplum örgütlerinden, program geliştirme komisyonlarında bulunması zorunlu olan drama alan uzmanlarından ve drama öğretmenlerinden görüş alınarak hazırlanmalıdır". Drama alanında çalışma yapmak isteyen her öğretmen (dramanın ister yöntem isterse disiplin boyutunu içersin) bu programdan doğrudan yararlanarak ders planlarını hazırlamalıdır.

Dersinde drama yöntemini kullanmak isteyecek öğretmenlerin dersini planlarken ellerinde drama öğretim programı olsa bile dersi planlama aşamasında zorluk yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle üniversitelerde drama alanında çalışan uzmanlar tarafından ders planlarından oluşacak bir kılavuz kitap da hazırlanabilir. Ayrıca MEB tarafından hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarında öğretmenlere yol gösterecek drama etkinliklerine daha fazla yer verilebilir.

Drama dersini yürütecek öğretmenlerin dersi planlama, uygulama, değerlendirme yeterliğine sahip olacak bir donanımına sahip olmaları için en az 320 ders saati olan bir eğitimden geçmesi gerekmektedir. Bu eğitimden geçmemiş bir öğretmenin dramayı yöntem olarak kullansa bile dersini planlamada, uygulamada ve değerlendirmede yetersiz olması kaçınılmaz olduğundan gerekli eğitimleri alması gerekmektedir. Üniversitelerde öğretmen adaylarının mesleki beceri ve kişiliklerine destek sağlayan drama faaliyetlerine ağırlık verilmesi ve hizmet öncesi eğitimlerde öğretim yöntemleri konusunda donanımlı hale getirilmesi, ayrıca hizmet öncesi eğitimde drama ile karşılaşmayan öğretmenlerin de hizmet içi eğitim aracılığıyla dramayla tanıştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretmen aday eğitimlerinde ya da hizmet içi eğitimlerde drama alanında uzmanlaşmış kişilerce verilecek drama eğitimlerine verilen önem artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 7-28.
- Adıgüzel, Ö., Güven, İ. ve Özen, Z. (2008). 13. uluslararası eğitimde yaratıcı drama/tiyatro kongresi Dorothy Heathcote ile söyleşi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 5(9-10), 99-110.
- Adıgüzel, Ö. (2010a). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Niçin yaratıcı drama içinde* (s. 255- 262). Ankara: Natürel Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2010b). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Tamer Levent ve yaratıcı drama anlayışı içinde* (s. 1- 17). Ankara: Natürel Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2012). MEB 2012 güzel sanatlar ve spor liseleri drama dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 1-16.
- Adıgüzel, Ö. (2012). Okul öncesinde dramatizasyon. A. Öztürk (Ed.), *Okul öncesinde drama içinde* (s. 101-120). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama* (7. baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama* (3. baskı). Ankara: Yapı Kredi Yayınları
- Akdağ, Nazmiye. (2010). *İlköğretim 4. sınıf İngilizce öğretiminde drama yönteminin erişişe etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akın, A. (2016). *Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının lise 12. sınıf öğrencilerinin eleştirel, yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aldağ, E. (2010). *The effects of creative drama on enhancement of motivation in language learning*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aral, N. ve Can Yaşar, M. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 70-90.
- Aykaç, N. ve Ulubey, Ö. (2008). Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırmacılık ilişkisinin 2005 MEB ilköğretim programlarında değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 3(6), 25-42.

- Başören, M. T. (2015). *Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü.
- Batdı, V., and Batdı, H. (2015). Effect of creative drama on academic achievement: A meta analytic and thematic analysis. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 15(6), 1459–1470. <https://doi.org/10.12738/estp.2015.6.0156>
- Bertiz, H. (2005). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Buhur Azar, R. (2015). *Using drama as a communication tool for young learners*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut Yılmaz, R. (2010). *An investigation into the effects of creative drama activities on young learners' vocabulary acquisition: A case study*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı (4. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cantürk Günhan, B. (2016). The effect of drama based learning applied in Turkey on success of mathematics: A meta-analysis study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(2), 145-162.
- Clipson- Boyles, S. (2013). *Teaching primary english through drama a practical and creative approach* [DX Reader version]. Retrieved from www.taylorfrancis.com
- Coşkun Demirpolat, B. (2015). *Türkiye'nin yabancı dil öğretimiyle imtihanı sorunlar ve çözüm önerileri* (Araştırma Raporu Sayı. 131). http://file.setav.org/Files/Pdf/20150707131308_131_yabancidil_web.pdf adresinden edinilmiştir.
- Çağdaş Drama Derneği (2005, Kasım). *Çağdaş drama derneği MEB Özel Doğa yaratıcı drama eğitmenliği/ liderliği sertifikalı kurs programı*. Ankara.
- Çelen, İ. (2008). *Eğitimde dramada uzman rolü yaklaşımı ve İngilizce öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2012), 131-142.

- Demircioğlu, Ş. (2008). *Teaching English vocabulary to young learners via drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirpolat, B. C. (2015). Türkiye'nin yabancı dil öğretimiyle imtihanı sorunlar ve çözüm önerileri. *Analiz*, 131, 7-18.
- Dursun Belhan, E. (2014). *The use of Drama activities to increase student motivation towards speaking English*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dursun, H. (2016). *Drama activities and anxiety in Turkish secondary school English as a foreign language classroom*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, C. (2016). *Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim ikinci sınıf İngilizce dersi meyveler (fruits) ünitesindeki sözcük öğrenme başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gönen, M. (2010). Yaratıcı drama 1999-2002 yazıları. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Çocuk eğitiminde drama yönteminin kullanılması (s.34-50)*. Ankara: Natürel Yayınları.
- Güllü, M. (2009). *Dramatizasyon yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma. (2. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Gürler, İ. (2013). *Effects of using dramatic text on developing self-confidence and pronunciation in the speaking course of 9th grade EFL students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güzelsoy, R. (2018). *Yaratıcı drama yönteminin İngilizce kelime edinimine etkisi (9. Sınıf örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Heldenbrand, B. (2003). Drama Techniques in English Language Learning. *Jeonju University The Korea TESOL Journal*, 6(1), 35-38.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelemesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.

- Kardan, Ö.F. (2013). *Yaratıcı drama yönteminin ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Katılımcı Maden, S. (2008, Kasım). *Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği*. I. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Ankara. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/157005> adresinden edinilmiştir.
- Kayhan, H. C. (2012). Türkiye'deki drama ağırlıklı matematik öğretimi çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 97-120.
- Kılıç, Ş. (2009). *Yaratıcı dramanın İngilizce konuşmaya ve tutuma etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, Ş. ve Tuncel, M. (2009). Yaratıcı dramanın İngilizce konuşmaya ve tutuma etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9(2), 55-81.
- Köylüoğlu, N. (2010). *Using drama in teaching English for young learners*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Levent, T. (2008). Rol oynama metodu ile eğitime özlem ve sanata evet. İ. Güven, Ö. Adıgüzel, ve P. Özdemir (Editörler), 13. *Drama/Tiyatro Kongresi* içinde (s. 31-32). Ankara: SMG Yayıncılık.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *TÜBAR*, Sayı XXVII. <http://scholar.google.com.tr> adresinden edinilmiştir.
- Mccaslin, Nellie. (2016). *Sınıf İçinde ve Dışında Yaratıcı Drama* (7. baskı). (Çev: P. Özdemir Şimşek). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- MEB (2008). Drama Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2012). Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Drama Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2018). İngilizce Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- Okvuran, A. (2010). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Eğitimde dramadaki dramatik kurgu ve gerilim öğeleri açısından okul öncesinden örneklerle çocuk yazınına bir bakış* içinde (s.29-33). Ankara: Natürel Yayınları.

- Özbey, Ö. F. (2017). *Türkiye’de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: bir meta analiz çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özen, Z. (2011). *Dorothy Heathcote’un yaratıcı drama yaklaşımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, A. (Ed.). (2007). *İlköğretimde drama*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, A. (2010). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama içinde* (s. 300- 310). Ankara: Natürel Yayınları.
- Paker, T. (2006). İngilizce öğretiminde drama etkinlikleri: öğretmenin, öğrencilerin rolleri ve özel PEV ilköğretim okulu uygulamaları. <http://researchgate.net/publication/255759248> adresinden edinilmiştir.
- Paksoy, E. (2008). *The effects of process drama on enhancement of self-esteem and oral skills in English language classroom*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pehlivan, H. (2018). *İngilizce öğretiminde drama ve video yöntemlerinin birlikte kullanımının öğrencilerin kelime bilgilerini artırmaya etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pektaş, H.S. (2014). *Using story-based drama and related creative activities to teach English to kindergarten pupils*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saban, A. (2007). Lisansüstü öğrencilerin nitel araştırma metodolojisine ilişkin algıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 469-485.
- San, İ. (1998). Cumhuriyet ve Çocuk 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi. *Türkiye’de Yaratıcı Drama Çalışmalarının Dünü ve Bugünü* (s. 267-273). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No: 2.
- San, İ. (1999). Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar. Ö. Adıgüzel (Ed.). *Türkiye’de eğitimde yaratıcı drama çalışmalarının gelişimi içinde* (s. 19-28). Ankara: Natürel Yayınları.
- Soyer, S. (2016). Yabancı Dil Öğretim Yöntemi Olarak Yaratıcı Drama ve Etkileri. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 2(1), 146-152.

- Terzier, C. (2012). *The use of creative drama as an instructional strategy to enhance vocabulary of 7th and 8th grade students in primary schools*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tokdemir, G. (2015). *Teaching Vocabulary to young learners through drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Toraman, Ç., and Ulubey, Ö. (2016). The effect of creative drama method on the attitude towards course: A meta-analysis study. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 6(1), 87–115.
- TTKB (2018). İlköğretim İngilizce Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- TTKB (2018). Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- Uzer, F. (2008). *Using drama in teaching English effectively*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulubey, Ö. ve Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(32), 195-220.
- Üstündağ, T. (2007). Drama ders planları. A. Öztürk (Ed.), *Okul öncesinde drama içinde* (s.99-124). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Üstündağ, T. (2010). Drama liderliği/eğitmenliği bitirme projesi danışmanlığı. İ. Güven, Ö. Adıgüzel, ve P. Özdemir (Editörler), 13. *Drama/Tiyatro Kongresi içinde* (s. 360-368). Ankara: SMG yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Ankara: Seçkin.